

ثمره فؤاد - قسمت سوم: وارث علم

پس از مرحوم آقای حاج محمد کریم خان کرمانی اعلی الله مقامه، شخصی میتوانست جانشین آن بزرگوار باشد که از لحاظ مراتب علمی مانند ایشان بوده و بتواند جمیع علوم را از روایات اهل بیت علیهم السلام استخراج نماید و بر هر شبهه و سؤالی پاسخگو باشد.

در این مقام است که مدعیان باطل رسوا خواهند شد چنانکه شاعر میگوید **کل من یدعی ما لیس فیه** - **کذبته شواهد الامتحان** و این از اعظم دلایل حقانیت مرحوم آقای حاج محمد خان کرمانی اعلی الله مقامه است که حقا وارث علم پدر بود و میتوان گفت که حتی بیش از پدر بزرگوارش اعلی الله مقامه اظهار علم نمود، چنانکه از ایشان بالغ بر 179 رساله و 13 فائده و 5 مراسله و 2096 درس و 1923 موعظه و 11 وارده به یادگار مانده است و برخی از موضوعاتی که در آن قلم فرسایی نموده اند عبارت است از، فقه و اصول و اعتقادات و طریقت و حکمت و ریاضیات و طب و علوم غریبه و علوم طبیعی و... که در ادامه مطلب با جزئیات ذکر خواهیم کرد.

تمامی این آثار چنان عظیم و دقیق و عمیق است که اگر اهل آن بدید انصاف نظر کنند، آن را نسبت به کتب دیگر معجز خواهند یافت، چنانکه فیلسوف بزرگ **هانری کرین** در رساله مکتب شیخی خود،

پیرامون آثار ایشان میگوید “مجموعه آثارش شاهکارهای عظیم و در خور توجه، و عصري اساسي، از مکتب شیخیه است” و می افزاید که “این آثار نیز بنوبه‌ی خود دائرة المعارفی از علم را در بر دارد، و در هر رشته ارزش واقعی تعلیماتی که از ائمه اطهار (علیهم السلام) رسیده است نشان میدهد”.

در ادامه مطلب ضمن ده فصل به ذکر کتب و رسائل عالم ربانی مرحوم آقای حاج محمد خان کرمانی اعلی الله مقامه می پردازیم:

فصل اول : در ذکر کتب و رسائل حکمیه و فضائل.

فصل دوم : در ذکر کتب عقاید و اجوبه ایرادات موردین و رد بر فرق ضاله.

فصل سوم : در ذکر کتب و وصایائی که در سیر و سلوک مرقوم فرموده‌اند

فصل چهارم : در ذکر کتب تفسیر و شرح آیات و علوم متعلقه بقرآن.

فصل پنجم : در ذکر کتب اخبار و ادعیه.

فصل ششم : در ذکر کتبی که در اصول فقه مرقوم فرموده‌اند.

فصل هفتم : در ذکر کتب فقهیه.

فصل هشتم : در ذکر کتبی که در فلسفه و ریاضیات و طب و بعض حکم طبیعی مرقوم فرموده‌اند.

فصل نهم : در ذکر کتبی که در علوم غریبه مرقوم فرموده‌اند.

فصل دهم : در ذکر کتبی که در جواب سؤالات متفرقه مرقوم فرموده‌اند.

فصل اول – در ذکر کتب و رسائل حکمیه و فضائل

– رساله – در جواب آقا سید ابراهیم همدانی از مسائل زیر :

۱ – حقیقت آب حیوان چیست و ظلمات کدام است و چه شد خضر علیه السلام از آن آشامید و در این معنی اختصاص یافت

۲ – باقی ارکان سواي خضر (ع) از آن آب آشامیده‌اند یا نه

۳ – معنی توفی در آیه شریفه : يا عيسى اني متوفيك و رافعك الي ، الخ چیست و فرق آن با موت چیست

– رساله – در جواب میرزا بهاء‌الدین لاهیجی از مسائل زیر :

۱ - عالم اجسام بحر سیالی است که در هر جزء امکان جزء دیگری هست چرا در سلسله عرضیه مترتبه اینطور نیست که جسم مثلاً بتواند مثال شود یا روح عقل شود

۲ - پس از قیام قیامت کبری عالم شهاده چه حال خواهد داشت

۳ - حکمت این چیست که مشایخ اعلی الله مقامهم عقل را در مقابل اسم بدیع خداوند قرار داده‌اند و نفس را در ازاء باعث و همچنین تا اینکه خاک را بازاء اسم ممیت و جامع قرار داده‌اند

(جواب حاج سید جعفر در شرح دعای رجبیه ذکر میشود)

- رساله - در جواب حاج سید جواد از مسائل زیر :

۱ - ظهور مطلق در افراد چگونه است

۲ - مراد مفضل در سؤالی که از امام علیه السلام میکند : کیف ظهور الغیب فی خلقه، چیست

۳ - سؤال از مشکلاتی در توحید

۴ - با اینکه ماهیت مجعول است مراد از این چیست که اشیاء در حدود خودشان اقتضاءاتی دارند که وقت ایجادشان ظاهر میشود

۵ - سؤال از حضور اعیان ثابتة نزد علم خداوند

۶ - سؤال از راه تقرب به خداوند

- رساله - در جواب حاج میرزا حسین خان جنرال از دو مسئله زیر :

۱ - از معنی انشاء الله

۲ - از اینکه قدیم چگونه متلطخ بحدوث میشود

- رساله - در جواب سؤال آقا سید حسین بن آقا سید محمد صالح

از شرح رمز عرفا که میگویند : خذ من کهیص السر المکتوم و من حمعسق الرحیق المختوم ، تا : فقد کشف لك الكنز المطلسم فافهم ان کنت تفهم

- رساله - در جواب آقا شيخ حسين رشتي از مسائل زیر :

- ۱ - از معني وجود و ماهيت و بيان مراتب غيبیه انسان تا جسم
- ۲ - حضرت موسي عليه السلام که بآن شخص بياباني واقعه کربلا را نمودند آیا چه نمودند هر گاه چشم دهري او را باز کردند عرض میکنم شیء تا در عرصه زمان نیاید در هیچ عرصه نکري ندارد.
- ۳ - فاعل و قابل چنانچه نسبت بملا صدرا میدهند هر دو يد حقند يعني چه.
- ۴ - مرتاضين از کفار این بسط اطلاع را از کجا میآورند.
- ۵ - آیا در سلسله نقباء کلي ممکن است نقيب اشرف از نبي شود
- ۶ - فرق میانه کون و شرع و تکوین و تشریح و امکان و کون و عین چیست

- دروس در شرح کتاب تأویل الاحادیث

از ربیع الاول ۱۲۹۸ تا ربیع الثاني ۱۲۹۹ که جمعا ۱۴۰ درس میباشد

- (ملحق) دروس در شرح کتاب فصول در حکمت

که تاریخ آن معلوم نیست و جمعا ۱۶ درس میشود

- (ملحق) دروس در تفسیر آیاتي از اول قرآن

این دروس را موقع تشرف به مشهد مقدس در راه بیان فرموده‌اند و مرحوم آقا جواد معلم آنها را به عربي ترجمه و تلخیص کرده است

- دروس در شرح کتاب لب اللباب که جمعا ۷۰ درس است

- دروس در شرح کتاب ینابیع الحکمه که جمعا ۱۶۱۸ درس میشود

- رساله - در جواب ميرزا رضاي جندقي از دو مسئله زير :

۱ - علت رویانیدن درخت کدو از برای یونس علیه السلام چه بود و حال آنکه درختهاي بزرگتر و سایه بهتر هم ممکن بود و همچنین حکمت اینکه خداوند بز کوهي را امر فرمود که بیايد و بیونس (ع) شیر بدهد چه بود

۲ - همه اناسي میتوانند با رياضات و مجاهدات به مقام نقابت کلیه برسند یا نه و همچنین در مراتب کفر هر کس میتواند باسفل مقامات کفر برسد یا آنکه حدي دارد

- رساله - در جواب آخوند ملا زين العابدین شاهرودي از مسائل زير :

۱ - مراد و مقصود از : اياك نعبد و اياك نستعين ، کیست.

۲ - معني فرمایش امام (ع) : اسماءه تعبیر و صفاته تفهيم و کنهه تفریق بينه و بين خلقه و غیوره تحديد لما سواه ، چیست

۳ - مرجع ضمير در قول خداوند : فادعوه بها ، و آیه : فله الاسماء الحسنی ، کیست و حال آنکه بذات احد جل شأنه نمیتوان اشاره نمود.

۴ - از معني آیه شریفه که میفرماید : لقد كفر الذين قالوا ان الله ثالث ثلاثة

- سوانح سفر هشتادان

که ابتداء تصنیف فرموده‌اند مشتمل بر چند سانحه :

۱ - در حقیقت فضایل آل محمد عليهم السلام

۲ - در اوعیه ثلثه

۳ - در مطلق و مقید

۴ - در حقیقت مشاعر انسان

۵ - در معني حديث : ان من شئ الا بسبعة بمشية و ارادة ، الخ

۶ - در حقیقت بداء

- شرح حدیث احباط اجر در جواب بعض اجلاء

- شرح حدیثین

در جواب حاج محمدحسن کاشانی از شرح دو حدیث در فضایل حضرت فاطمه علیها السلام در روز قیامت سؤال کرده

- شرح خطبه بیان

نسخه‌ای از این شرح دیده نشده لکن در صفحه اول رساله در شرح دعای هفتم صحیفه سجادیه (شماره ۶۰۰ فهرست) فرموده‌اند که مشغول تألیف آن میباشند

- شرح خطبه مرحوم آقا اعلی الله مقامه

که آیه مبارکه نور را بتمامها در آن تضمین فرموده بخوازش حاج کلبعلی یزدی مرقوم فرموده‌اند

- شرح دو حدیث در فضیلت حضرت فاطمه علیها السلام و ائمه علیهم السلام در قیامت بر حسب سؤال یکی از اجلاء از بلده کاشان

- شرح دعای رجبیه

که بر حسب خوازش حاج سید جعفر یزدی مرقوم فرموده‌اند و اول آن این است : اللهم اني اسئلك بجمع ما يدعوك به ولاة امرک

- شرح دعای هفتم سجادیه

که خوازش بعض دوستان مرقوم فرموده‌اند و اولش این است : يا من تحل به عقد المکاره

- شرح معانی لا حول و لا قوة الا بالله

از ظاهر و باطن و تأویل و باطن باطن که در جواب یکی از اخوان مرقوم فرموده‌اند

- شرح بعض فقرات لب اللباب

که در حیوة مرحوم آقاي اول اعلي الله مقامه مرقوم فرموده‌اند

- شرح مناجات حضرت امير عليه السلام در شهر شعبان

که اول آن این است : اللهم صل علي محمد و آل محمد و اسمع ندائي اذا دعوتك ، الخ در جواب حاج سيد محمدتقي هندي

- رساله: در جواب شيخ عبدالرزاق ابرقوئي که سؤالاتي از مشيت خداوند نموده

- رساله - در جواب عبدالعلي خان اديب‌الملک در حقيقت رد شمس و اينکه نماز حضرت قضا بوده يا ادا

- رساله - در جواب حاج عبدالکريم بن حاج عباس بوشهري از شرح دو حديث زير:

۱ - من عرف نفسه فقد عرف ربه

۲ - العبودية جوهرة كنهها الربوبية

- علل الاحکام : که بر حسب خواهش شاهزاده معزالدوله در اسرار و علل عبادات مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در جواب حاج ميرزا علي اکبر قراباغي

در شرح بعض عبارات شيخ اوحد (اع) در شرح فوائد و شرح زيارت

- رساله - در جواب حاج علي محمد نراقي

در بیان اینکه حضرت امیر علیه السلام يك شب در چهل بدن چطور جلوه فرمودند

– فائده در فاعلیت فاعل

– فائده در معرفت بقاء اشباح

– فائده در معرفت نفس باقیه

– فائده در بیان بدن عرضی و بدن مثالی

– فائده در بیان حقیقت

– فائده در بیان تفاوت درجات نفوس در طول

– رساله قراباغیه

در جواب یکی از اهل قراباغ در کیفیت خلقت مرکبات با اینکه صادر اول واحد است

– قمر المنیر در فضایل آل محمد علیهم السلام مشتمل بر سه مقصد :

۱ – در اینکه ایشان اول ما خلق الله هستند

۲ – در مقامات اربعه ایشان

۳ – در اینکه ایشان علل اربعه موجوداتند

– کریمیه در مسئله اشتقاق که بتفصیل مرقوم فرموده‌اند

(جواب حاج کلبعلی در شرح خطبه گذشت)

– رساله – در کیفیت تولد موالید در عالم حقیقت

– رساله – در جواب ملا محسن گوکی از مسائل زیر :

۱ – همه ملئکه حتی روح القدس مأمور بسجده برای آدم (ع) شدند یا بعض آنها

۲ – سؤال از معنی: و اذا الوحوش حشرت، که چگونه مخلد میشوند

۳ – سؤال از حکمت غسل مس میت

– رساله – در جواب آقا سید محمد بن آقا سعید همدانی از دو مسئله زیر :

۱ – جمع بین اینکه در تفسیر: و ما خلقت الجن و الانس الا ليعبدون، فرموده‌اند: اي ليعرفون، و بین عبارات مناجات خمسة عشر: و لم تجعل للخلق طريقا الي معرفتك الا بالعجز عن معرفتك، چگونه است.

۲ – شکی نیست که خلق مکلف بمعرفتند و معرفت ذات محال است اگر مراد معرفت وصف است که آن غیر معرفت ذات است

– رساله – در جواب آقا سید محمد کاشانی ابن آقا سید عبدالرزاق (ملحق) این رساله معروف به کاشانیه است .

از مسائل زیر :

۱ – از بیان اشکالی که وارد است در حدیث جابر و امثال آن چنانکه روایت شده است : انهم اروا جابر خمسة عوالم من ملکوت الارض لم پروها ابرهیم علیه السلام

۲ – از علم سلمان که میفرماید : علم علم الاولین و الاخرین و علم محمد و علی ، و همچنین میفرماید علم خضر و موسی و یوشع علیهم السلام مثل قطره است و علم سلمان مثل مجمع البحرین

3 - از معنی اینکه میفرماید مبعوث میشوند در قیامت اقوامی که انبیا غبطه میبرند بر ایشان و ایشان شیعه علی علیه السلامند و ظاهر این احادیث دلالت دارد بر اینکه سلمان (ع) افضل از انبیا علیهم السلام است

4 - از قاعده کلیه بجهت فهمیدن اینگونه اخبار

5- استفسار از عبادت مشاعر برزخیه

6 - در معنی این حدیث که میفرمایند بقرائت قرآن ثواب داده میشود شخص بعدد هر آیه ثواب صد نبی یا صد شهید چه میفرمائید و حال آنکه انبیا از عالم ارواحند و اناسی از عرصه نفوس

7 - بعضی میگویند این حدیث است که سائل عرض میکند : این کان ربنا قبل ان یخلق خلقه قال کان فی عماء ما تحته هواء و ما فوقه هواء، اگر حدیث باشد بیان آن را بفرمائید

- رساله - در جواب آقا محمدباقر خراسانی از اینکه از قواعد مسلمه است که فاعل اشرف از مفعول است و اعلی و اسبق از آن و حال آنکه امر در عابد و معبود برخلاف است چرا که معبود اشرف است از آن

- جواب حاج سید محمدتقی هندی در شرح مناجات شهر شعبان گذشت.

- رساله - در جواب حاج محمدرضا رشتی در معنی حدیثی که میفرمایند خمس دنیا و چهار نهر معروف و ثلث بهشت مهر حضرت فاطمه علیها السلام است با اینکه همه دنیا از نور ایشان خلقت شده و سؤال کرده است که بنا بر این حدیث دو ثلث دیگر بهشت از آن کیست .

- رساله - در جواب ملا محمدعلی سلماسی از مسائل زیر :

۱ - از کیفیت توجه و فرق مابین فرمایش مشایخ (اع) و آنچه صوفیه میگویند

۲ و ۳ - سؤال از بعض مقامات شیعه و اینکه چطور احکام ائمه علیهم السلام بر دست علماء شیعه جاری میشود

۴ - ائمه علیهم السلام بچه نحو در يك زمان ابدان متعدده داشته‌اند ۲۵۶ بیت

- رساله - در جواب ملا محمدعلي بنابي از مسائل زیر :

۱ - قاعده حکمت است که هر چه در وجود مقدم است در ظهور مؤخر است این قاعده در ارکان اربعه ایمان چگونه جاری است و حال آنکه اشرف از همه توحید است.

۲ - سؤال از صحت و شرح دو حدیث مروی در فوائد المخلصین که اول یکی این است : الا قد اظهر الله سر الحقیقة في اربعة مواضع الاول في بني بسیط، الخ و دیگری اولش این است: الا قد اظهر الله سر الالهية في ثلثة مواضع باسم المصغر المشتق من احدي عبارات الجمال، الخ

3- سوره و التین را با تفصیل تمام و تفسیر و بیان با بواطن سبعة بیان فرمائید

4- از فقره زیارت : الخاتم لما سابق و الفاتح لما استقبل ، برمیآید که انبیائی بعد از آن حضرت باشند و حال آنکه بعد از آن جناب پیغمبری نیست

5- حدیث وقت ظهور را که میفرمایند : بعد انقضاء المص، الخ شیخ مرحوم (اع) بطور رمز شرح فرموده‌اند شرح واضحی بفرمائید در ۵۵۹ بیت

- رساله - در جواب آقا میرزا محمود خفري شیرازي از مسائل زیر :

۱ - اگر کسی ولی زمان را نشناسد مکلف بعبادت خداوند هست یا نه و آیا فرقی هست بین کسی که احدی از اولیاء الله را نشناخته و میان آن کسی که ولی سابق را شناخته و لکن امر لاحق بر او مشتبه شده

۲ - سؤال از سر تنکیر در فرمایش امام علیه السلام که میفرماید : واحدا من ائمتك ، و حال آنکه حکمت اقتضای اختصاص این را بامام زمان مینماید

۳ - سؤال از معنی فرمایش امام علیه السلام که میفرماید : نصب عينك

۴ - سؤال از معنی شعر مثنوی مرحوم آقا اعلي الله مقامه :

آتشت ني آتش موساستي * * * * ني شبیه آتش عیساستي

نار تو میباشد از نار خلیل * * * * کو برای دوستان شد سلسبیل

۵ - استفسار از فرمایش سید مرحوم اعلي الله مقامه در شرح قصیده : ان هذه الدورة دورة الباطن و لذا صار حاملها صاحب الاسم السماوي و الدورة السابقة كانت دورة الظاهر و لذا كان حاملها صاحب الاسم الارضي ، الخ

6- سید مرحوم (اع) در همین مقام میفرماید که میخواهم رساله بنویسم در اثبات اینکه حامل دوره ثانیه لابد باید از بلد فلان و سن فلان و ابن فلان و پدر فلان باشد و ما چنین رساله ندیده‌ایم هر گاه مصلحت

باشد بیان اسرار آن را بفرمائید

۷ - سید مرحوم (اع) فرموده‌اند: لا بد في رأس كل مائة من ظهور مجدد للاسلام و الدين ، بيان اين را از عقل و نقل بفرمائید.

۸- سؤال از اینکه از شرط سلوك شيخ و رفيق را شمرده‌اند و شيخ واحد زمان است دسترسي همه اهل بلاد باو چگونه خواهد بود

۹ - استفسار از معني صعود حضرت عيسي عليه السلام و فرق بين صعود ايشان و ساير انبياء كه بايد صعود آن جناب بخلع اعراض نباشد و همچنين از معني عروج پيغمبر صلي الله عليه و آله با جسم شريف خود و حال آنكه آن حضرت در اعلي درجات بهشت هم بدون جسم نيست و همچنين هر گاه امام عليه السلام در اقليم ثامن است فرق ميانه آن بزرگوار و ساير ائمه عليهم السلام چيست و حال آنكه همه آن بزرگواران زنده‌اند و همه اينها از يك بابند و خداوند از صعود حضرت عيسي (ع) به توفي تعبير آورده

10 - از وجه قصه ذوالقرنين كه اين چه خصوصيتي بآن جناب دارد و حال آنكه جميع كاملين در سير خودشان بهمين تفصيل سير ميکنند

11- از بيان معني ظاهر و باطن حديث مروي در كافي كه فرمود: افتدري كم بين المشتري و الزهرة من دقيقة قلت لا والله، الخ

- رساله جواب معزالدوله در علل الاحكام گذشت)

- رساله - در جواب ناظم الشريعه همداني از مسائل زير :

۱ - از سر عمل آمدن اولاد كافر از انبياء و اولياء

۲ - ظهور و رجعت در عالم مثال است يا اين عالم

۳ - سؤال از وجه مؤنث بودن شمس و مذكر بودن قمر در عرف نحاة و تطبيق ظاهر با باطن بانواع ادله

۴ - سؤال از كيفيت ترقي اهل جنت و معني حديث شريف كه اهل جنت در روزهاي جمعه بمقام قرب مشرف ميشوند و با زيادتي ضياء و بهاء مراجعت ميکنند

- نفس الباقيه

در حقيقت ادراك نفس و كيفيت تحصيل آن و بقاء آن بعد از ادراك و امثال اينها كه خواهش بعض

اصدقاء مرقوم فرموده‌اند مشتمل بر مقدمه و مطالبی :

مقدمه - در معرفت نفس، مطلب اول - در کیفیت ادراك نفس و ذكر کیفیت ادراك مشاعر پنجگانه
ظاهره و مشاعر برزخیه بتفصیل. مطلب دوم - در آنچه برای نفس از مشاعر حاصل میشود. مطلب سوم
- در بقاء نفس خاتمه - در کیفیت بقاء ۱۸۵ بیت

- واردات

که در آن بعض واردات فکریه خود را جمع فرموده‌اند بشرح زیر :

وارده - در اینکه عالم اجسام محدود است و بعدم هم منتهی نمیشود

وارده - در اینکه عالم کبیر از سنخ عالم صغیر است

وارده - در اینکه جمیع بلاهای آسمانی و زمینی مثل خسوف و کسوف و زلزله و صاعقه همه از کثرت
معاصی است

وارده - در معنی : من عرف نفسه فقد عرف ربه

وارده - در اینکه انسان نمونه عالم کبیر است

وارده - در اینکه هر چه در عالم است مذکور در مشیت است

وارده - در ذکر عالم مثال

وارده - در اینکه نظر مشایخ (اع) در بیاناتشان بوصل بوده نه فصل

وارده - در بعض اسرار که بطور رمز است

وارده - در اینکه در خلق خداوند تفاوتی نیست

وارده - در علل اربع

ینابیع الحکمه

مشتمل بر سه مجلد :

جلد اول - در الهیات بمعنی اخص و مشتمل است بر چهار مقاله: ۱- در توحید خداوند در ذات و
صفات و افعال و عبادت و عدل خداوند ۲ - در اثبات نبوت عامه و خاصه 3- در اثبات امامت و

بیان فضایل ائمه اطهار علیهم السلام و مقامات اربعه بیان و معانی و بابیت و امامت 4- در رکن رابع و اثبات لزوم وجود کبار شیعه و بیان فضایل ایشان در مقامات اربعه

جلد دوم - در بحث از وجود و ماهیت و متعلقات آنها مشتمل بر چهار مقاله :

۱ - در وجود و عدم ۲ - در ماهیات ۳ - در بحث از ماده و صورت ۴ - در سایر مسائل متعلق بامور عامه مثل بیان علل اربعه و بیان معنی تأثیر و تکمیل و فعل و قوه و حرکت و سکون و بیان اوعیه ثلثه زمان و دهر و سرمد و بیان معنی قدم و حدوث و بیان بعض مسائل جزئیة مثل وحدت و کثرت و تقارب و تباعد و غیریت و تقابل

جلد سوم - در مبدء و معاد مشتمل بر دو مقاله :

۱ - در علم مبدء و مشتمل است بر بیان بعض اصول کلیه و معنی وجود جایز و بیان سلسله طولیه و سلسله عرضیه و ذکر معنی عقل و روح و نفس و طبیعت و ماده و مثال و جسم ۲ - در معاد و مشتمل است بر بیان مسائل کلیه و بیان خلقت جمادات و معادن و نباتات و حیوانات و کیفیت تکون نفس و بیان قوای نفس حیوانیه و حواس خمسہ

- رساله - در مسأله جبر و تفویض

- رساله - در جواب یکی از علما

از اینکه قوام ارض بوجود غوث اعظم و ارکان است و حال اینکه ایشان در جزئی از زمان بودند و اما قبل از وجود هم که در عالم علوی وجودی نداشتند چنانکه در حکمت ثابت است پس قوام ملک بچه بوده است

- رساله - در جواب بعض اهل همدان از مسائل زیر :

۱ - سؤال از فرق میان تکوین و تشریح و مراد از شرع و کون

۲ - صور چند قسمند و معنی صور ذاتی و صور مخلد چیست

۳ - آیا میشود در یک مقامی مواد و صور اتحاد پیدا کنند

4- استفسار از خزانه صور غیبیه و شهادیه و دنیویه و برزخیه و اخرویه و صور فانیه و صور باقیه که در کجا است

5- مقصود از دنیا چیست و چه چیز را دنیا میگویند و معنی خراب شدن دنیا و برپا شدن قیامت چیست

۶ - خلق که از صورتی بصورتی منتقل میشوند عود چه معنی دارد و چه عود میکند و از کجا بکجا عود میکند اگر مراد عود ارواح بابدان است که دائماً همینطور است

۷ - بعد از قطع نظر از نسبت و اضافات عود چه معنی دارد و از کجا بکجا عود میکند.

8- وجه تمایز و تمازج عود مجاوره و عود ممانجه چیست

۹ - اینکه در ارشاد فرموده‌اند حاکم پارسال بدرد امسال نمیخورد مراد از این حاکم کیست

۱۰ - آیا آنچه در سلسله طولیه گفته میشود بهمان طور در سلسله عرضیه گفته میشود یا خیر

۱۱ - کیفیت حل و عقد ارض مقدسه چگونه است

- رساله - در جواب یکی از دوستان

از معنی عبارت سید مرحوم اعلي الله مقامه در لوامع الحسينيه در شرح آیه : لو كان فيهما آلهة الا الله لفسدتا ، و : الاثنينية لسماء المقبولات و ارض القابليات ، تا آخر عبارات شریفه در ۱۵۹ بیت

- رساله مختصره در استخراج اسم پدر و مادر رسول خدا صلي الله عليه و آله از ظاهر قرآن و باطنش در

- رساله - در جواب یکی از دوستان از مسائل زیر :

۱ - از شرح عبارتی از شرح خطبه طتنجیه سید مرحوم اعلي الله مقامه

2- علم امام علیه السلام حضوری است یا حصولی

۳ - حالات موت را از وقت نزع تا موقف حساب بتفصیل بیان فرمائید

4- معنی فرمایش شیخ مرحوم اعلي الله مقامه : الجسد العنصري لايعود ، چیست

5- کیفیت حضور انبیا و ائمه علیهم السلام در همه جا چگونه است

6- علت غائی خلق چه چیز است

- رساله - در جواب یکی از دوستان در سر خلقت حضرت آدم علیه السلام در زمان مخصوص

- رساله - در جواب بعضی اخوان از مسائل زیر :

۱ - مراد از عود ممانجه و مجاوره چیست

۲ - مراد از انسان کونی چیست و مبدء آن کجا است

۳ - عود انسان کونی مجاوره است یا ممانجه

۴ - کیفیت توجه چگونه است

5- ذهب مصنوعی یا معدنی خالد است یا ترکیب آن فاسد میشود

فصل دوم - در ذکر کتب عقاید و اجوبه ایرادات موردین و رد بر فرق ضاله

- رساله - در جواب امیراصلاحان خان از مسائل زیر :

۱ - فائده تغسیل و تکفین و تلقین و سایر مستحبات که نسبت باین بدن عرضی انجام میشود چیست و حال آنکه دخل بانسان ندارد

۲ - معنی حدیث شریف چیست که میفرماید خداوند عالم بارانی میفرستد و زمین را بهم میزند و خاک هر کس را از این خاک جمع میکند تا آخر حدیث اگر بنا باشد بدن اصلی متلاشی شود با بدن عرضی چه فرقی میکند

3- ملك نقاله بدن اصلی را جابجا میکند پس فایده نقل عظام به مشاهد مشرفه چیست

۴ - در کتاب مبارک ارشاد میفرمایند که روح میشود بدن خود را با کسانی که او را میشویند و میگرداند بدن خود را با کسانی که میگردانند تا آخر ، مراد از این روح کدام روح است

۵ - معنی احیاء و حشر حیوانات و تقاص جماء از قرناء چیست

- برهان قاطع -

در تسدید امر شیخ مرحوم و سید مرحوم و آقای مرحوم اعلي الله مقامهم است و اینکه ایشان حمله
علومند ۱۲۸۷ بیت

- برهان قاطع

که بر حسب خواهش مرحوم آقا سید محمد شیشه مرقوم شده در اثبات رکن رابع و لزوم وجود بزرگان
در هر زمان و توضیح وحدت ناطق مشحون بادلہ کتاب و سنت و آفاق و انفس و دلیل عقل و اجماع
ملل و غیر آنها ۶۱۰۵ بیت

تبیان : در جواب یکی از علما از دو مسئله زیر :

۱ - استفسار از حقیقت مقام بیان شیعه

۲ - استفسار از اینکه فهم احدیت بکدام مشعر است ۱۷۵۴ بیت

**- تقویم العوج : در رد شبهات بابیه در انکار وحی و معجزات انبیاء علیهم السلام و غیره که خواهش
بعض دوستان مرقوم فرموده‌اند**

- حسام الدین

جواب میرزا حسین خان مؤتمن السلطان در رد پادری فرنگی که قول مسلمین را که قائل بتحریف شدن
کتب آسمانی هستند رد کرده مشتمل بر دو مقصد :

۱ - جواب ایرادات پادری

۲ - اثبات وقوع تصحیف و تحریف در کتب اولین

- رساله - در جواب مرحوم شیخ حسین مزیدی از دو مسئله زیر :

۱ - مراد از وحدت ناطق چیست

۲ - کیفیت تطهیر اجساد مخصوصا زهره چگونه است

- (ملحق) دروس - در شرح کتاب مبارک فطره السليمه

که قسمت موجود آن جمعا ۹۲ درس است بدین شرح :

الف - ۳۷ درس از ۱۳ ذیحجه ۱۲۹۳ تا ۲۳ ربیع الثانی ۱۲۹۴ که ۸ درس از آن بعربی خلاصه شده

ب - ۲۵ درس از ۵ ذیحجه ۱۲۹۵ تا ۲۸ جمادی الاولی ۱۲۹۶

ج - ۳۰ درس از ۱۹ شوال ۱۲۹۷ تا ۹ ذیحجه ۱۲۹۷

این دروس بیش از این بوده و فعلا همین قدر از آنها در دست است

- رساله - در رد باب مرتاب مشتمل بر سه مطلب و خاتمه :

مطلب اول - در رد بر ادعای الوهیت و امامت و بابیت که نموده

مطلب دوم - در سایر اسباب کفر او مطلب سوم - در ذکر بعض مذاهب و کتب بابیه خاتمه - در

نصیحت و موعظه بمسلمین و مؤمنین -----

- رساله - رد باب در رد بعض تأویلات بابیه بر اخبار و بطلان قول به تناسخ که قائل بآن شده اند

- شمس المضیئه

در رد کتاب فرائد تألیف میرزا ابوالفضل گلپایگانی که آن را در اثبات عقاید بابیه نوشته بوده

- رساله - جواب شاهزاده عباس میرزا ملک آرا از مطالب زیر :

۱ - مراد از ظهور امام علیه السلام چیست و از این لفظ ظهور چه اراده فرموده اند و محل ظهور کجاست

۲- برزخ کجاست و یعنی چه و آخرت کجاست و یعنی چه

۳- بعد از قیام قیامت کبری بهر معنی که بوده باشد این عالم عنصری بسماواته و ارضه چه میشود و کجا می رود

4 - مراد از این چیست که فرموده‌اند رجعت رجوع بجائی است که از آنجا آمده‌ایم

5- زمان قار الذات است یا نه

- رساله - در جواب نواب میرزا سید علی یزیدی

که سؤال از ادله اختلاف مراتب نقبا و نجبا و کلیت و جزئیت ایشان نموده‌اند

- عین الیقین

در حقیقت تسدید که ابتداء تصنیف فرموده‌اند مشتمل بر مقدمه و چند باب :

مقدمه - در بیان بعض کلیات. باب اول - در اثبات نبوت خاصه بدلیل تسدید و استدلال بر آن بادل
حکمت و موعظه حسنه و مجادله و آیات کتاب و اخبار. باب دوم - در امامت و ذکر ادله بر وجوب
تسدید ائمه علیهم السلام از طرف خداوند باب سوم - در انواع ادله در تصحیح اخبار و عمل کردن بآنها
بدلیل تسدید

- فائده در توحید در ۸۴ بیت

- (ملحق) فائده در کیفیت معامله خداوند سبحانه با بنده

- رساله کازرونیه

در جواب بعض اهل کازرون از مسائل زیر :

۱ - مشهور است که علمای قبل از شیخ مرحوم اعلی الله مقامه را بر باطل میدانید صحیح است یا نه

۲ - معراج جسمانی است یا روحانی.

۳ - معاد جسمانی است یا روحانی

۴ - مقصود از رکن رابع چیست

۵ - فرق بين اصول دين و اصول مذهب چيست

۶ - دليل بر اينكه علم امام (ع) حضوري است چيست

- (جواب آقا سيد محمد شيشه در برهان قاطع ذكر شد)

- رساله - در جواب آقا شيخ محمدطاهر بصري از مسائل زير :

۱ - مراد از رجعت برگشتن ائمه عليهم السلام و اصحابشان باين دنيا است يا اينكه عالم در سير خودش بآن غايت ميرسد و رجعت با ابدان دنيوي است يا مثالي يا اخروي

۲ - مراد از طينت اصليه كه در قبر مستديرا ميماند چيست

۳ - محل نزاع اشاعره و عدليه در ادراك عقل حسن و قبح اشياء را در كجاست و معني ادراك عقل چيست

- رساله - در جواب آقا ميرزا محمد اصفهاني

در اثبات شرافت حضرت پيغمبر صلي الله عليه و آله بر حضرت عيسي عليه السلام بدليل عقل و اثبات خاتميت آن حضرت بدليل عقل

- رساله - در جواب آقا محمدحسن چترودي

كه بعض عقايد خود را در مقام شيعه عرض کرده و سؤال از صحت و سقم آن نموده است

- ناصريه

در جواب ناصرالذوله والي كرمان در معني فرمايش شيخ جليل مرحوم : الجسد العنصري لايعود

- وسيلة النجاة

در جواب حاج محمدابراهیم کاشانی و حاج کلبعلی یزدی در اصول دین مشتمل بر چهار مقصد :

مقصد اول - در توحید ، مقصد دوم - در نبوت ، مقصد سوم - در امامت ، مقصد چهارم - در رکن رابع

- هدایة المسترشد

در جواب هدیه النمله میرزا رضای همدانی که درباره مطالب زیر ایراداتی بر عقاید شیخیه گرفته و جواب فرموده‌اند :

۱ - در توحید عبادت و صفات و افعال و معرفت اسماء خداوند و عدل خداوند

۲ - در نبوت و خاتمیت حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله و اسم سماوی و ارضی آن حضرت و کیفیت وحی و عصمت آن حضرت و کیفیت معراج و شق القمر

۳ - در امامت و عصمت ائمه علیهم السلام و وجوب ظهور امام زمان علیه السلام

۴ - در معاد و سؤال قبر و عالم برزخ و ثواب اعمال و صراط

۵ - در تکلیف مردم در زمان غیبت

- رساله - در توحید و آنچه متعلق باین مطلب است از مسائل حکمیه

- رساله - در عقاید سلسله جلیله شیخیه که در مشهد بخواش بعضی دوستان مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در عقاید شیخیه و رد بعضی ایرادات موردین که آنرا بعد از سفر عتبات مرقوم فرموده‌اند و فصول آن به هر دو زبان عربی و فارسی است

- رساله - در جواب سؤال بعضی ، از مطالب زیر :

۱ - معرفت شخص واحد کاملی که واسطه باشد میان امام علیه السلام و رعیت لازم است یا نه

۲ - اگر معرفت چنین شخصی لازم است راه شناختن او چیست بنص سابقین است یا بچیز دیگر

۳ - معرفت شخص نقیب و نجیب در این زمان بر مردم عوام لازم است یا نه

- رساله بهبهانیه

در جواب یکی از اهل بهبهان در اعتقادات شیخیه درباره اصولیین

- رساله - در جواب بعض اهل نائین در اثبات وحدت ناطق

- رساله - در جواب ایراداتی در مسأله وحدت ناطق

- رساله - در جواب بعض اخوان اهل بصره در کیفیت اطلاع کبار شیعه بر اعمال مردم در

- رساله - در جواب یکی از دوستان از اهل همدان

در خصوص مسائل زیر که نسبت بایشان داده بودند و جواب خواسته :

۱ - نسبت میدهند که شما شخص کامل را در هر زمان یکی میدانید

۲ - میگویند فرموده‌اید غیر از نقیب باقی مردم عودشان عود ممانجه است

۳ - میگویند فرموده‌اید ضروریات حجت نیست و نباید بآنها اعتنا کرد

۴ - میگویند فرموده‌اید عالم کامل خدمت نقیب میرسد و رشته متصل است

۵ - میگویند شخصی خدمت سرکار عرض کرده شیطان در این زمان عالم شده و خلاف ضرورت
مشایخ را نمیکند و میخواهد ما را گمراه کند و سرکار تصدیق فرموده‌اید

۶ - میگویند فرموده‌اید عوام عقلشان قاصر است که حق و باطل را بفهمند باید رجوع بعلماء کنند

۷ - میگویند فرموده‌اید : احسن ظنك و لو بحجر ، معنی این را بفرمائید.

- رساله - در جواب ایرادات بعض اهل تبریز بر عبارتی از مصباح السالکین که فرموده‌اند پیغمبر

صلي الله عليه و آله باجماع همه خلق حكيم بوده‌اند الخ

– رساله – در جواب بعض اجلاء از معني فرمايش حضرت صادق عليه السلام در غيبت كه در حديث فرموده‌اند كه بنا بود اين امر در سنه هفتاد باشد ، الخ

– رساله – در رد موردی كه بمرحوم آقاي اول اعلي الله مقامه و خود ایشان ايراد کرده و مراسله خدمت ایشان نوشته كه چرا اسم خودشان را ائيم ميخوانند

– رساله – در جواب سائلي از مسائل زير :

۱ – اصطلاحات علوم رسميه كلا بتعليم و تعلم است و تفهيم و تفهم ، شيخ مرحوم پيش كه درس خوانده بود

۲ – عبارت ملا صدرا در عرشيه بحت حق است و شيخ مرحوم اعلي الله مقامه تحت و تخت و بخت خوانده‌اند و بحت كه مراد و مقصود بوده نخوانده‌اند

۳ – آخوند در عرشيه ميگويد ظهور و بروز و هستي جنس در فصل است و شيخ در شرح رد ميفرمايند كه جنس در غير فصل هم پيدا ميشود

۴ – اين ايرادات صحيح است يا باطل در صورت صدق با كلام محكم ایشان كه در شرح فوائد ميفرمايند لايتطرق علي كلماتي الخطاء تا آخر

فصل سوم – در ذكر كتب و وصاياي كه در سير و سلوك مرقوم فرموده‌اند

– رساله – در جواب آقا محمدصادق گوکي در مسئله توجه

– (ملحق) تسليت نامه

كه احتمالا آن را در جواب آقا محمد كاشاني مرقوم فرموده‌اند

- (ملحق) تعليقه - به مرحوم حاج ابوالقاسم نراقي

که بااحتمال زیاد از مرحوم آقاي حاج محمد خان (اع) است

- مصباح السالكين

که در سلوك مرقوم فرموده‌اند مشتمل بر مقدمه و سه مطلب و خاتمه :

مقدمه - در ذکر پاره از مسائل کلیه

مطلب اول - در شریعت بقدری که لازم و متحتم است عمل کردن بآن و مراقبت آن

مطلب دوم - در طریقت و آداب سلوك نفسانی

مطلب سوم - در حقیقت بطور اشاره و ایماء بقدری که لازم است برای سالك عمل بآن

خاتمه - در ذکر نتایج عمل و ذکر حالت بعض سالكين و وصولشان

- مواعظ در شرح آية الكرسي (مقدار موجود) مشتمل بر ۸۷ مجلس

- مواعظ در شرح آیه : يا ايها الذين آمنوا اركعوا و اسجدوا ، الآية مشتمل بر ۸۶۴ مجلس

- مواعظ در شرح آیه : و جعلنا بينهم و بين القرى التي ، الآية مشتمل بر ۳۲۹ مجلس

- مواعظ در شرح آیه : و لقد صدق عليهم ابليس ظنه فاتبعوه ، الآية مشتمل بر ۲۸۸ مجلس

- مواعظ در شرح آیه : قل ادعوا الذين زعمتم من دون الله ، الآية مشتمل بر ۱۴۱ مجلس

- مواعظ در شرح آیه : و لاتنفع الشفاعة عنده الا لمن اذن له ، الخ مشتمل بر ۱۸۴ مجلس

- (ملحق) مواعظ و دروس در شرح دعای افتتاح و دعای دیگر ماه رمضان مشتمل بر ۱۳۲ موعظه و درس :

الف - شرح دعای افتتاح شامل ۲۹ موعظه در ماه رمضان سال ۱۳۲۱ و ۲۳ درس در ذیقعدہ و ذیحجه همان سال و ۱۰ موعظه در ماه صفر ۱۳۲۲ و ۴۲ درس از ربیع الاول تا جمادی الاولی همان سال

ب - شرح دعای کوچک دیگر شامل ۲۸ درس در جمادی الثانیه و رجب

- (ملحق) مواعظ در شرح سوره حمد مشتمل بر ۱۲ مجلس

- (ملحق) مواعظی که در بیان عقاید خود فرموده‌اند مشتمل بر ۶ مجلس

- (ملحق) مواعظ در شرح آیه : و ما خلقت الجن و الانس الا ليعبدون ، الخ مشتمل بر ۸ مجلس

- موعظه عقاید

در بیان عقاید مشایخ عظام اعلی الله مقامهم و خود ایشان و سلسله جلیله شیخیه از توحید خداوند در ذات و صفات و افعال و عبادت و عدل خداوند و اقرار بنبوت عامه و خاصه و امامت ائمه اثنی عشر صلوات الله علیهم و معاد جسمانی و ولایت اولیاء آل محمد علیهم السلام و برائت از اعداء ایشان و لزوم معرفت روات حدیث ائمه اطهار (ع) و رجوع بایشان در زمان غیبت

- فایده در آداب تعلم

- وصیت شیخ ابوالقاسم بن حاج محمد باقر

- (ملحق) وصیت آقا علی اصغر تبریزی

- وصیت شیخ علی اکبر ملایری

- وصیت آقا محمدباقر خراسانی

- وصیت حاج سید محمدتقی هندی و بیان بعض آداب سلوک فی الله

- (ملحق) وصیت آقا سید مهدی ابن مرحوم حاج سید محمدتقی هندی

- وصیت در بعض آنچه متعلق است بسلوک و امر اخوت

- رساله مختصره در توجه

- رساله - در جواب یکی از دوستان که استدعای دستور العمل بجهة سلوک الی الله نموده بود

- رساله - بجهة اهالی رفسنجان در کیفیت سلوک و اخوت با اخوان

و مشتمل بر مواعظ و نصایح وافیہ

فصل چهارم - در ذکر کتب تفسیر و شرح آیات و علوم متعلقه بقرآن

- رساله - در تفسیر آیه : انا عرضنا الامانة علی السموات و الارض، الخ

که بخواهش بعض اجلاء مرقوم فرموده‌اند

رساله - در تفسیر سوره مبارکه عنكبوت که ابتداء مرقوم فرموده‌اند

رساله - در تفسیر سوره فجر و کوثر

که بخواهش بعضی اخوان کاشان مرقوم فرموده‌اند

رساله - در تفسیر سوره مبارکه قدر که ابتداء مرقوم فرموده‌اند

رساله - در جواب حاج محمدصادق خان

از مأخذ تفسیری که مرحوم آقای اول اعلی الله مقامه برای آیه شریفه : و ان المساجد لله فلا تدعوا مع الله احدا، فرموده‌اند از کتاب و سنت و دلیل عقل و آن تفسیر این است که فرموده‌اند مساجد سبعه جنبه است و آن امیرالمؤمنین علیه السلام است و کفان حسنین علیهما السلام است و رکبتان امام زمان و حضرت صادق (ع) است و ابهامان حضرت فاطمه و امام موسی کاظم علیهما السلام

رساله - در جواب بعضی اجلاء یزد

در رفع وساوس و تأویل آیه : فمن تعجل فی یومین فلا اثم علیه و من تأخر فلا اثم علیه

***

فصل پنجم - در ذکر کتب اخبار و ادعیه

- کتاب المبین

که در آن اخبار و احادیث اهل بیت اطهار علیهم السلام را جمع فرموده‌اند و مشتمل است بر مقدمه و چهار سفر که در دو جلد است :

مقدمه - در ذکر اسامی اصولی که اخبار این کتاب را از آنها روایت فرموده‌اند و بیان صحت آن اصول و ذکر اجازات خودشان و بیان اسم کتاب و ترتیب آن

سفر اول - در الهیات و در آن مقاصدی است : مقصد اول - در ذکر اخبار توحید خداوند در ذات و صفات و افعال و عبادات مقصد دوم - در ذکر اخبار در نبوت عامه و نبوت خاصه مقصد سوم - در

ذکر اخبار در امامت و کلیات فضایل ائمه علیهم السلام مقصد چهارم – در ذکر اخبار وارده در رکن رابع و مقامات شیعه و لزوم وجود کاملین و دوستی آنها و اخوت مقصد پنجم – در ذکر اخبار وارده در برائت از اعداء

سفر دوم – در علم مبدء و معاد و در آن مقاصدي است :

مقصد اول – در ذکر اخبار وارده در علم بدء و مشیت و امکان و قدر و ابداع و امر و بدء اکوان و خلق موالید. مقصد دوم – در ذکر اخبار وارده در معاد و مشتمل است بر اخبار اشراف ساعت و غیبت و ظهور و رجعت و احوال موت و قبر و برزخ و حشر و نشر و قیامت و حساب و کتاب و میزان و صراط و شهادت و شفاعت و بهشت و دوزخ و ثواب و عقاب

سفر سوم – در علم طریقت و سلوک و حکم و مواعظ و مشتمل است بر مقاصدي:

مقصد اول – در اخبار وارده در ذکر زبانی و حقیقت ذکر و کیفیت آن و فوائد آن و ذکر آل محمد علیهم السلام و بعضی انکار منصوصه و دعاء و قرائت قرآن و ذکر نفسانی. مقصد دوم – در اخبار وارده در فکر و شروط آن و متعلقات آن. مقصد سوم – در ذکر اخبار وارده در علم و فضل آن و فرض آن و نشر آن و تحصیل آن و عمل بآن و آداب علم و تعلم و متعلم و معلم. مقصد چهارم – در ذکر اخبار وارده در حلم و فضل آن و حسن خلق و عقل و یقین و رضا و تسلیم. مقصد پنجم – در اخبار وارده در نباهت و شرافت انسان و بعضی صفات حمیده. مقصد ششم – در اخبار وارده در نزاهت و تنزیه ظاهر و باطن و زهد و ریاضت نفس. مقصد هفتم – در ذکر اخبار وارده در حکمت و صفت آن و بعضی مواعظ خداوند و انبیاء و بزرگان

سفر چهارم – در ذکر اخبار وارده در اصول فقه و در آن قواعدی است :

قاعده اول – در ذکر اخبار وارده در مباحث الفاظ و معرفت وضع و واضع و معنی مجاز و اشتراك و دلالات لفظیه و مفاهیم و بعضی مسائل لفظیه و لغویه و بعضی مبادی عملیه از اوامر و نواهی و عموم و خصوص و غیر آنها

قاعده دوم – در ذکر اخبار وارده در ادله احکام از کتاب و سنت و سایر ادله

قاعده سوم – در ذکر اخبار وارده در ابطال سایر ادله که بعضی بآنها عمل میکنند

قاعده چهارم – در ذکر اخبار وارده در احکام روایت و درایت و طریق تفقه

قاعده پنجم – در ذکر اخبار وارده در اجتهاد و تقلید

قاعده ششم – در ذکر اخبار وارده در تسدید

قاعده هفتم – در ذکر اخبار وارده در اصولی که برای ما وضع فرموده‌اند

قاعده هشتم – در ذکر اخبار وارده در تقیه و وجوه آن و وجوب آن

- منتخب -

که در آن بعض ادعیه را برای مداومت خود و اخوان مؤمنین انتخاب فرموده‌اند مشتمل است بر هفت باب :

باب اول - در ادعیه متعلق بمقدمات نماز از تخلیه و وضوء

باب دوم - در ذکر تعقیبات نمازهای یومیه و ادعیه‌ای که هر صبح و شام خوانده میشود و تعقیبات نوافل

باب سوم - در دعاهائی که هر روز و هر شب خوانده میشود

باب چهارم - در دعاهائی که در قنوتها و سجده‌ها خوانده میشود

باب پنجم - در دعاهائی که وارد شده از برای هر حاجتی

باب ششم - در مناجاتها و ادعیه توسل

باب هفتم - در ذکر چیزهائی که موجب تسریع اجابت دعا است

مخفی نباشد که این کتاب را بعربی مرقوم فرموده‌اند و یکی از اخوان آنرا بفارسی ترجمه کرده و ترجمه فارسی آن مکرر بطبع رسیده است

فصل ششم - در ذکر کتبی که در اصول فقه مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در اصول فقه که اغلب آن در مباحث الفاظ است

و بطوری که در اول آن مرقوم فرموده‌اند ملخص رساله حجة القاطعه مرحوم آقای اول اعلی الله مقامه در اصول است ولی ناتمام است و ظاهر است که قبل از سنه ۱۲۸۸ مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در تقلید میت بطور استدلال

- حجة الساطعه : در ادله اربعه اصول

- (ملحق) دروس در اصول

الف - دروس در شرح کتاب مبارك شرح نتایج که نسخه‌ای از آنها در دست نیست لکن در کتاب زینة المجالس تألیف مرحوم آقای عبدالعلی خان آقازاده نوشته شده که در حدود ماه ذی‌قعدة سال ۱۳۰۰ این دروس ایراد میشده است

ب - از ۱۶ صفر تا ۲۲ ربیع‌الاول ۱۳۰۷ که جمعا ۲۳ درس و در ۹۰۲۶ بیت میشود و از خارج درس فرموده‌اند

ج - از ۱۴ ذیحجه ۱۳۱۷ تا ۲۴ ربیع‌الاول ۱۳۱۸ که جمعا ۲۳ درس و ۷۳۲۸ بیت میشود که از خارج درس فرموده‌اند

- (رساله - در رد عمل بمظنه

- فائده در تعیین واضح الفاظ بر معانی

بادله ثلثه حکمت، موعظه حسنه ، مجادله

- فائده در علم و شك و ظن

- فائده در علوم ثلثه شرعی و عادی و عقلي

فصل هفتم - در ذکر کتب فقهیه

- ترجمه مناسك حج

که سابقا بعربی مرقوم فرموده بودند

- ترجمه مکاسب جامع

که مرحوم آقای اول اعلي الله مقامه مرقوم فرموده‌اند

- ترجمه وجیزه

که سابقا بعربی مرقوم فرموده بودند در احکام عملیه

- رساله - در خمس که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

- (ملحق) دروس در فقه

الف - از ۹ سوال ۱۳۰۱ تا ۸ ذیحجه ۱۳۰۱ که جمعا ۲۸ درس میشود در شرح کتاب حج شرح لمعه

ب - از رجب ۱۳۱۲ تا جمادى الثانيه ۱۳۱۳ که در فقه درس فرموده‌اند اما نسخه آن در دست نیست

- دوانیه : در جواب ملا محمدعلي دواني از وجوب صلوة جمعه در غيبت امام عليه السلام يا عدم وجوب و از جواز تقلید میت سؤال کرده

- کتاب شرکت

که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

- کتاب شفعه

که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

- کتاب صوم

که بطور استدلال بعض مسائل صوم را بیان فرموده‌اند

- رساله - در جواب آقا شيخ عالي دواني از مسائل زیر :

۱ و ۲ و ۳ - سؤال از بيان اقوال فقها و دليل بر فتواي خودشان در چند مسئله از كتاب وجيزه

۴ - فتواي بدون علم و يقين و خالي از كتاب و سنت جايز است يا نه

۵ - عمل سرکار در امر اصول و فروع جاري فرمودن بر چه نحو است

- رساله - در جواب حاج عباس بوشهري از مسائل زیر :

۱ - تثليث خمس واجب است يا خير و هر گاه سه فرقه در بلاد نباشند چه بايد کرد

۲ - در اين مدت که خمس ميدادم نميدانستم که تثليث واجب است الحال تکليف حقير چيست

۳ - اخراج سهم امام را عزيمة ميدانند يا خير و چه معني دارد قول معصوم عليه السلام : و اما الذي لهم فقد اباحوا لشيعتهم و لهم المن

۴ - در اين مدت متمکن از حساب نشدم و منفعت کرده‌ام و ضرر هم دیده‌ام و علي الحساب هم قدری معين خمس داده‌ام بسادات بدون توزيع ، الحال تکليف حقير چيست

- رساله ديگر - در جواب حاج عباس بوشهري

در اينکه سهم امام عليه السلام در زمان غيبت آیا حلال ميشود از براي شيعه يا نه

- كتاب عده

در ایام عده زن که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

- فائده در آنچه که بآن هلال ثابت ميشود

- فقه الزکوة

که بطور استدلال در احکام زکوة مرقوم فرموده‌اند

– کتاب لقطه

که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

– رساله – در جواب حاج سید محمدباقر هندی از مسائل زیر :

۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ – از بعض احکام لواط در نشر حرمت ۶ – از سر حقیقی در تحریم اخت و ام و بنت

(جواب محمدعلی دوانی در دوانیه گذشت)

– رساله – در جواب سائلی در مصالحه حق الرجوع

– مناسک حج

– رساله – در منجزات مریض که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

– وجیزه الاحکام

در مسائل عملیه در طهارت و صلوة و صوم و اعتکاف و خمس و زکوة و احکام مرضی و موتی در
۳۲۰۷ بیت

– رساله – در جواب یکی از اخوان در سهم امام علیه السلام

- رساله - در جواب يکي از اهل همدان از مسائل زير :

- ۱ - در حديث است : انا قد احللنا شيعتنا من خمسنا ، مراد کل سهام است يا سهم امام عليه السلام
- ۲ - اگر خمس واجب نباشد مستحب هست يا نه
- ۳ - قبول هداياي حکام و سلاطين جايز است يا نه
- ۴ - کسي که با اشخاصي که مال مختلط بحرام دارند مثل گمرکچي معامله کند چگونه از حرام مستخلص شود
- 5- فاقد آب اگر مسح احليل با خاک نمايد و تيمم کند و نماز کند و بعد آب ببيند نماز را اعاده ميکند يا نه

- رساله - در جواب بعض اهل بوشهر

در شرح و جواب چند مسئله از مسائل کتاب وجيزة الاحکام و مسائل ديگر که مورد خودش اختراع کرده و نسبت بايشان داده است ، شش مسئله را خودشان جواب فرمودند و بقيه را امر فرمودند آقا علي اکبر تبريزي جواب بنويسد در ۳۲۸ بيت

- فصل هشتم - در ذکر کتبي که در فلسفه و رياضيات و طب و بعض حکم طبيعي مرقوم فرموده‌اند.

- انموذج الحساب

که بزبان فارسي در علم حساب و کشف مجهول مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در جواب حاجي خان گيلاني از مسائل زير :

- ۱ - برهان هندسي بر اينکه زواياي مثلث همواره دو قائمه است چه داريد و جواب از مغالطه که بعضي در اين باب کرده‌اند چيست
- ۲ - برهان هندسي بر امکان احداث هفت ضلعي در دايره چيست
- ۳ - برهان هندسي بر تثليث زاويه چه داريد

۴ - حکمای فرنگ کره نار را منکرند دلیل بر اثباتش از طبیعیات چه دارید

۵ - اورانوس و نپتون در کدام فلکند

۶ - کواکب صغار سیاره بین مدار مریخ و مشتری در کدام فلکند

۷ - عدد مفروضی را به نسبت ذات وسط و طرفین چگونه تقسیم میکنند

- رساله - در جواب میرزا علی طالقانی از بعض مسائل فلسفه در عمل شعر

- رساله فلاحت

که بخواهش بعضی از دوستان بزبان فارسی مرقوم فرموده‌اند و مشتمل است بر مقدمه و ابوابی :

مقدمه - در تحریص و ترغیب بزراعت

باب اول - در بعض مسائل که ذکر آنها لازم است

باب دوم - در شروط قبل از زراعت کردن است

باب سوم - در آداب زراعت کردن است

باب چهارم - در آبیاری کردن است

باب پنجم - در کود

باب ششم - در زراعت شتوی و صیفی

باب هفتم - در حصادی

باب هشتم - در آداب انبار ساختن و انبار کردن اجناس

- (ملحق) رساله در قوس الرحمن در جواب آخوند ملا محمدصادق گوکی

- (ملحق) رساله در پیشگیری و معالجه وبا

فصل نهم - در ذکر کتبی که در علوم غریبه مرقوم فرموده‌اند.

- رساله - در اختلاج اعضاء

و حکمت کلیه اختلاج و تأثیری که بواسطه اختلاج هر عضوی پیدا میشود و وجه مناسبت آن در جواب یکی از اهل همدان مرقوم فرموده‌اند

- رساله - جواب آقا سید حسین جندقی

در شرح عبارتی از سید مرحوم اعلی الله مقامه در علم تکسیر حروف

- رساله - در علم خیوط که باصطلاح ماسه میگویند

- رساله - در علم قیافه

که در جواب یکی از اخوان مرقوم فرموده‌اند مشتمل است بر مقدمه و چهار باب :

مقدمه - در بیان اینکه ظاهر عنوان باطن است

باب اول - در کیفیت خلقت از ابتداء تا انتها بقدری که در این علم بآن احتیاج است

باب دوم - در بعض حکم و اسراری که لابد از ذکر آنهاست

باب سوم - در بعض شروط و حکمتها در حکم بقیافه

باب چهارم - در بیان بعض احکام قیافه که ذکر آن ضرری ندارد

- رساله - در جواب حاج عبدالحمید شیشه از یکی از مسائل متعلقه بعلم ماسه

- رساله - در جواب بعض اهل همدان از مسائل زیر :

۱ - استخراج اسم در علم رمل چگونه است

۲ - کیفیت تعیین طول و عرض و عمق دفین در علم رمل چگونه است

۳ - مراد از رمل باطن چیست

۴ - قاعده تعمیر مربع ذي الاربعه باسم باسط و جاعل و وهاب بقاعده ذي الكتابه چگونه است در ۱۵۳ بیت

- فصل دهم - در ذکر کتبی که در جواب سؤالات متفرقه مرقوم فرموده‌اند.

- رساله - در جواب آقا سید ابرهیم همدانی از مسائل زیر :

۱ - مرحوم آقا اعلي الله مقامه در مقدمه جامع درباره سید مرحوم (اع) میفرمایند : ماكان يجوز ان يجعل الوساطة بين حيين ميتا و لايجوز تقليد الميت ابتداء و بقاء علي تقليده الاول ، و در آخر مقدمه میفرمایند : و ان يجعل كتابي هذا صدقة جارية مدي الدهر و منتهي الايام ، وجه جمع بين اين دو فقره را بیان فرمائید

۲ - معني فرمایش پیغمبر صلي الله عليه و آله چیست : اذا وقع الولد في جوف امه صار وجهه قبل ظهر امه ان كان ذكرا و ان كان انثي صار وجهه قبل بطن امه

۳ - از شرح حدیث جابر که بعد از آنکه پیغمبر (ص) بیان کیفیت خلق ولد را فرمودند عرض میکند : هذه حالنا فكيف حالك و حال الاوصياء ، الخ

۴ - سؤال از معني اینکه فرموده‌اند قل هو الله احد ثلث قرآن است و اگر کسی آن را سه مرتبه بخواند مثل این است که همه قرآن را خوانده

۵ - استفسار از باطن بروج اثني عشر و اینکه آیا جميع اسماء معروفه آنها مأثور از صادقین (ع) است یا نه و وجه مناسبت بين ظاهر با باطن آنها

۶ - از تفسیر آیه کریمه : اولمیر الذین کفروا ان السموات و الارض کانتا رتقا ففتقناهما ، برمیآید که قبل از هبوط آدم علي نبینا و آله و علیه السلام چیزی از نباتات و حیوانات نبوده است رتق بودن آسمان و زمین از جهت نقص آن دو بوده یا چیزی دیگر

۷ - در این آسمان و زمین آیا وقتی بوده است که چیزی مذکور نباشد

۸ - مراتب شیء که از آنها به ستة ایام تعبیر می‌آورند زمانی هستند یا نه

۹ - استفسار از ابوين عالم كبير در نشأتين

۱۰ - استفسار از طول عمر دنيا كه اول آن كي بوده و آخر آن كي خواهد بود و آيا اندازه‌گيري آن با ليل و نهار است يا بطور ديگر

۱۱ - استفسار از احوال برزخ

۱۲ - كواكبي كه پيش از اين نبوده‌اند ممكن است بعد از اين متكون شوند

۱۳ - حكمت طبيعي اين چيست كه عقربه مقناطيس هر طرف آن مايل بجهتي ميشود

- رساله - در جواب ميرزا اسحق خان (ملحق) اين رساله بنام اسحقيه نيز معروف است .

از مسائل زير :

۱ - سؤال از سرايت وجود و فرق مذهب شيخ مرحوم اعلي الله مقامه و ملا صدرا

۲ - اگر در اين امور نزاع لفظي باشد كه از شأن اهل حكمت نيست

۳ - اگر مدركي از سنخ خداوند در خلق هست كه همان مبدء خلق است و همين اطلاق وجود است و اگر نيست چه اثبات ميشود و چه شايسته پرستش است

۴ - معني : انا لم اعبد ربا لم اراه ، چيست

۵ - اگر كسي بگويد ، خود اوست ليلي و مجنون و وامق و عذرا ، معني اين است كه او اوست و جز او نيست منتهي تعبير بدني آورده

۶ - در عرصه شرع فخر از براي فعاليت است و خداوند داراي جميع كمالات است بالفعل پس هر كس بالفعل احكي و اجمع باشد او را بايد پسنديد و اسوه قرار داد

۷ - دليل عقل اثبات نبوت عامه ميشود ولي اثبات نبوت خاصه چگونه خواهد بود

۸ - زيد كه در اين دنيا متشرع شده و بقول شارع عمل کرده در آن دنيا چگونه جزا مييابد

۹ - معني قيامت صغري و كبري چيست

۱۰ - پس از مرگ ، بدن اصلي زيد كه صورت زيد است و زيد بآن قائم است و آن بزيد قائم چيست

۱۱ - اگر خللي در اخلاط بدن زيد پيدا شود زيد واجد هيچ چيز از آنچه درك کرده بود و درك ميكرد نيست پس چگونه است وقتي كه بنيان اين بدن از هم بپاشد

۱۲ - چرا بفساد بدن نباتیت و حیوانیت برطرف میشود و انسانیت باقی میماند

۱۳ - تالی مشایخ را بچه باید شناخت بعلم یا تقوی یا چیز دیگر

۱۴ - اگر جمعی مدعی این مقام باشند بین آنها بچه نحو باید تمیز داد و اگر همه در يك عرصه باشند ناطق باید یکی باشد یا همه

- رساله - در جواب سؤالات مبهمه سید باقر :

۱ - کدام ثلثه است که بدون سبعة ده تا است

۲ - یا من عبده العاصی بعصیانه و ذکره الناسی بنسیانه ، اگر حدیث است معنی آن را بفرمائید

۳ - دكة القضاء مکان چیست و بیت طشت چیست

۴ - اسم بلبلی که در صدره (کذا) المنتهی دائماً مشغول ترنم است چیست و ذکرش چیست

۵ - سبب ثقیل از برای آن چند حرکت است سبب خفیف چند حرکت دارد

۶ - طمناثیله اسم کدام سلطان است

۷ - تتلیث بچه طریق تربیع است

۸ - سفر از حق الی الخلق که کلیات آن هزارهزار است چگونه بایست طی شود بعضی منازل آن را بفرمائید طوری باشد که باقی را خود بفهمیم

- رساله - در جواب میرزا جلیل پسر ملاباشی از مسائل زیر :

۱ - سر وجوب غسل میت و غسل مس میت چیست

۲ - معنی خلق خداوند اشیاء را بر حسب قابلیت چیست و قابلیت از کجا آمده‌اند

۳ - حقیقت طی الارض را بیان فرمائید

۴ - پیغمبر (ص) که مبعوث بر جمیع خلق است زبانش مخصوص عربی است پس معنی : ما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه ، چیست

۵ - در حدیث است : ان علم النجوم لایعلمه الا نحن و اهل بیت فی الهند ، مراد از اهل بیت در هند چیست

- جنگ - مشتمل بر مطالب متنوعه مختلفه

- رساله - در جواب ميرزا حسن اصفهاني از مطالب زير :

۱ - ميگويند شما ادعاي تالي بودن مشايخ را داريد اگر راست است چرا اظهار نميفرمائيد و همه را آسوده نميفرمائيد

۲ - سؤال از حقيقت سفينه در قصه خضر و موسي عليهم السلام

۳ - سؤال از حقيقت غلام كه ميفرمايد : كان ابواه مؤمنين

۴ - سؤال از حقيقت جدار در قصه خضر عليه السلام

۵ - سؤال از حقيقت ذوالقرنين و حقيقت سير او و معني مطلع و مغرب شمس و عين حمئه

۶ - سؤال از حقيقت ياجوج و ماجوج

۷ - سؤال از معني حديث رأس الجالوت كه خدمت امام عليه السلام عرض ميکند : اخبرني ما الكفر و ما الايمان ، الخ

۸ - سؤال از حقيقت كبد ثور و حوت كه اول طعام اهل جنت است

۹ - سؤال از حقيقت كافور و زنجبيل كه اهل جنت بعد از طعام مي نوشند

- رساله - در جواب سائلي از اصفهان (ظاهرا ميرزا حسن اصفهاني بوده)

از مسائل زير كه از رسائل ايشان بر او مشكل شده بوده :

۱ - آنچه در مقناطيس فرموده ايد اهل مقناطيس كه در اين بلده هستند بالاتفاق برخلاف ميگويند

۲ - فرموده ايد نسبت دفع بافلاك خطا است آقاي مرحوم اعلي الله مقامه نسبت داده اند

۳ - در سوانح فرموده ايد واهمه درك نسب ميکند مرحوم آقا فرموده اند متفكره درك نسب ميکند

۴ - فرموده ايد عقل كلي مدرك جزئيات است و عقل جزئي مدرك كليات و حال آنكه مشايخ فرموده اند عقل بذاته درك كليات و معاني ميکند و عقل كلي بواسطه احاطه بچشم هر چيز درك آن چيز ميکند

۵ - لفظ ایناث و انکار در جائی استعمال فرموده‌اید معنی آن چیست

۶ - فرموده‌اید تولد کوكب تازه در ملك ممكن است طبيعیین و منجمین برخلاف میگویند

۷ - در جائی فرموده‌اید : حتمت علي نفسي ان لا ارد سائلا ، این عبارت با : سلوني قبل ان تفقدوني ، چه فرق دارد

۸ - در بعض رسائل بعد از اظهار سائل سرکار فرموده‌اید : اللهم اجعلني فوق ما يظنون ، ظن آنها کمال است و فوق آن امامت و نبوت

- رساله - در جواب حاج سید حسین یزدی از مسائل زیر :

۱ - در حدیث فرموده‌اند : فان فينا اهل البيت في كل خلف عدولا ينفون عنه تحريف الغالين و انتحال المبطلين و تأويل الجاهلين ، معنی تحریف و غلو و انتحال و مبطل و تأویل و جاهل چیست

۲ - در حدیث عرض میکند : و کم تكون الحيرة و الغيبة ، فرمودند : ستة أيام او ستة اشهر او ستة سنين ، مراد از اینها چیست

۳ - در حدیث خدمت حضرت باقر علیه السلام عرض میکند شما قائم آل محمد (ص) هستید میفرمایند : كيف اكون انا و قد بلغت خمسا و اربعين ، الخ معنی این چیست

۴ - معنی این حدیث چیست : انا صبر و شيعتنا اصبر

۵ - سؤال از معنی حدیث مروی در عیون در کیفیت عقد بیعت و فسخ بیعت که چگونه میشود از اعلاي خنصر تا اعلاي ابهام عقد باشد و از اعلاي ابهام تا اعلاي خنصر فسخ باشد

۶ - آل مشتق از اول است یا اهل

(رساله جواب آقا سید حسین در شرح چهل حدیث در در ثمین ذکر میشود)

- رساله - در جواب آقا سید حسین کربلائی از مسائل زیر :

۱ - سؤال از معراج و کیفیت آن و علت آن و اینکه نماز ظهر را چگونه در عرش فرمودند و در حینی که معراج فرموده بودند اگر کسی در منزل ایشان میرفت ایشان را میدید یا نه

۲ - اناسی در عالم نفس بچه قسم بودند و بچه لغت با یکدیگر صحبت میکردند

۳ - اناسي در بهشت باسم و صفت از هم ممتازند مثل اين دنيا يا نه

۴ - در وقت گفتن اياك نعيد خطاب نمازگزار بكيست

۵ - لباس مؤمن در برزخ و رجعت چگونه است

۶ - اين حديث را كه در ارشاد روايت فرموده‌اند در اطاعت بنده تا اينكه مي‌فرمايد پاي پوياي او ميشوم گويا شيخ مرحوم رد کرده‌اند و فرموده‌اند از طرق عامه است

۷ - اينكه در ارشاد فرموده‌اند هر چه در وجود مقدم است در ظهور مؤخر است لازم مي‌آيد ركن رابع كه مؤخر است مقدم بر همه ارکان باشد جواب از اين چيست

۸ - امت بعد از پيغمبر (ص) چند فرقه شده‌اند ناجي کدام است و عقايد آنها چه و علامت هالكين چيست و با آنها چگونه بايد رفتار كرد

- خليه

در جواب يكي از اهالي رشت كه از شرح حديث : لايفتقر اهل بيت عندهم الخ، سؤال کرده مخصوصا در عالم فلسفه در ۴۰۰ بيت

- رساله - در جواب ميرزا محمدحسن خان خبيرالملك از مسائل زير :

۱ - كافر كيست و معني كفر چيست

۲ - ما ميگوئيم : كل مولود يولد علي الفطرة ، پدر و مادر را در مواليد تأثيري قبل از تربيت نيست و حال آنكه فن و تجربه خلاف اين را نشان ميدهد

۳ - وجه اعتراض حكما و متكلمين مخصوصا شيخيه بر مثل افلاطونيه چيست

۴ - تسلسل را كه حكما محال دانسته‌اند در بيضه و مرغ چه ميگويند و سر اين سلسله بكجا ميكشد

۵ - حكما ميگويند هيولي جوهر و قوه است قوه از اعراض است و با جوهر بودن منافات دارد

۶ - صورت جسميه كه ميگويند جوهر است و از آن طرف نفس اتصال است چه معني دارد

۷ - چرا مقولات را ده شمرده‌اند

۸ - زمان اگر مبدء زماني دارد خلاف فرض است و اگر ندارد چطور اسم حادث و مخلوق بر آن نهاده‌اند

۹ - در کتب شیخیه می نویسند باید ذات باری را از هر چیزی منزّه دانست حتی از وصف تنزیه و تقدیس و این مثل قول زنادقه اروپا است که میگویند ذات باری باید مجهول مطلق یعنی معدوم مطلق باشد

- رساله - در جواب حکیم دانیال همدانی از مسائل زیر :

۱ - از معنی : لا رطب و لا یابس الا فی کتاب مبین

۲ - در جمیع کتب ثبت است که عزیر پسر یوزی کاهن است و کسی معتقد نیست او پسر خداست چطور خداوند فرموده : قالت الیهود عزیر ابن الله

۳ - خداوند میفرماید : تنزل الملائكة و الروح فیها باذن ربهم من کل امر ، پس همیشه باید حجتی از خداوند قائم باشد که همه امور بر او نازل شود و الا شب قدر بی ثمر میشود ۴۹۶ بیت

- (ملحق) در

مجموعه ای بطریقه کشکول مشتمل بر مطالب و اشعار ۳۰۰ بیت تقریباً

- در ثمین

در شرح چهل حدیث که مرحوم آقا سید حسین یزدی سؤال نموده

۱ - از معنی حدیث حضرت موسی بن جعفر علیه السلام : یقول ان الله عز و جل خلق بیتا من نور و جعل قوامه اربعة ارکان ، الخ

۲ - از معنی عمودی که در حدیث میفرمایند بین خداوند و امام علیه السلام است

۳ - از معنی باب و معنی نور که در حدیث میفرمایند بین علی علیه السلام و بین نور خداوند بابی است که بخداوند نظر مینماید و خداوند باو نظر میفرماید

۴ - از معنی حدیث وارد در تفسیر عالم الغیب و الشهادة فقال الغیب ما لم یکن و الشهادة ما قد کانت

۵ - از شرح مشکلات حدیث شریف که شخصی خدمت حضرت پیغمبر (ص) عرض میکند : ینفعنی حب علی فی معادی ؟ و پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود : لا اعلم اسئل جبرئیل ، تا آخر حدیث شریف

۶ - از جمع بین اخبار میثاق و فرمایش حضرت صادق (ع) : ان الله تعالی ینقل العبد من الشقا الي السعادة و لا ینقله من السعادة الي الشقا

۷ - از شرح حدیث شریف که پیغمبر (ص) فرمودند : اسماء اهل بهشت در دست راست من است و اسماء اهل جهنم در دست چپ من

۸ - از معنی حدیث شریف : رأی المؤمن و رؤیاه فی آخر الزمان علی سبعین جزءاً من اجزاء النبوة ، و وجه اختصاص این امر بآخر الزمان چیست

۹ - از معنی نظر بچشم هیبت و رشح و نفس در حدیث خلقت عالم

۱۰ - استفسار از معنی فرمایش حضرت صادق علیه السلام و بیان آن حضرت کیفیت دخول اعداء آل محمد (ع) را در آتش و مخلوط شدن شیعیان ایشان با ایشان

۱۱ - سؤال از وجه جمع بین اخبار وارده در خلود اهل نار و فرمایش حضرت باقر (ع) بجابر : لاتستعن بعدونا فی حاجة و لاتستعطه و لاتسأله شربة ماء انه لیمر به المؤمن فی النار فیقول یا مؤمن الست فعلت بك كذا و كذا فیستحي منه فیستنقذه من النار، الخ

۱۲ - سؤال از معنی حشر سقط و مناسبت لفظ محبنتاً که در حدیث در صفت سقط میفرمایند

۱۳ - از معنی حدیث شریف : سئل رسول الله صلی الله علیه و آله عن اسم الله الاعظم فقال كل اسم من اسماء الله اعظم ففرغ قلبك عن كل ما سواه و ادعه بأي اسم شئت، الخ

۱۴ - سؤال از معنی حدیث وارد در علامات محبین

۱۵ - از معنی فرمایش حضرت باقر (ع) : كان علي عليه السلام يعمل بكتاب الله و سنة رسوله فاذا ورد عليه شئ و الحادث ليس في الكتاب و لا في السنة الهمة الله الحق منه الهاما و ذلك والله من المعضلات ، و معنی حدیث ابوجعفر علیه السلام : ان عليا اذا ورد عليه امر مانزل به كتاب و لا سنة رجم فاصاب قال عليه السلام و هي من المعضلات ، و معنی حدیث ابی عبدالله علیه السلام : علم القرآن و الحلال و الحرام يسير في جنب العلم الذي يحدث في الليل و النهار

۱۶ - سؤال از معنی قطب بودن ولایت آل محمد (ع) از برای قرآن و جمیع کتب که در حدیث شریف میفرمایند

۱۷ - سؤال از معنی حدیث : الجهل صورة ركبت في الدنيا اقبالها ظلمة و ادبارها نور

۱۸ - سؤال از معنی فرمایش حضرت صادق علیه السلام : الحزن من شعار العارفين لكثرة موارد الغيب علي سرائرهم ، الخ

۱۹ - استفسار از سر اسماء مذکوره در حدیث و وجه مناسبت و اختصاص آنها و آن این است : ان اسم النبي صلی الله علیه و آله في سماء الدنيا المجتبي و في الثانية المرتضي ، الخ

۲۰ - وجه جمع بین اینکه هر چیزی در کتاب ثابت است و فرمایش پیغمبر (ص) که: عشرة أسماء خمسة منها في القرآن و خمسة ليس في القرآن، الخ چیست

۲۱ - از شرح فرمایش پیغمبر (ص) : ان الله يكره البخيل في حيوته و الكريم في مماته

۲۲ - از معنی حدیث : بین المرء و الحكمة نعمة العالم و الجاهل شقي بينهما

۲۳ - از شرح حدیث : من عرف الفصل من الوصل و الحركة من السكون فقد بلغ مبلغ القرار في التوحيد

۲۴ - از معنی حدیث : ان الميت يعذب في قبره ببكاء الحي عليه

۲۵ - از معنی حدیث : كان كل شيء ماء و كان عرشه علي الماء فامر الله عز ذكره الماء فاضطرم نارا، الخ

۲۶ - از معنی تخفیف و تشدید که در حدیث فرموده‌اند قبل از چهل سال بنده در فسحه است و بعد از آن خداوند بملئکه میفرماید : قد عمرت عبدي عمرا فغلظا و شددا و تحفظا و اکتبا علیه قليل عمله و کثیره و صغیره و کبیره ، و وجه این اختصاص چیست

۲۷ - سؤال از معنی اصبعین در حدیث : ان قلوب بني آدم كلها بين اصبعين من اصابع الرحمن يصرفها كيف يشاء

۲۸ - استفسار از معنی حدیث : ان الله تعالى لم يجعل للمؤمن اجلا في الموت يبقیه ما احب البقاء ، الخ و ظاهر این حدیث با اخبار آجال منافی است

۲۹ - سؤال از وجه جمع بین : كل شيء احصيناه في كتاب ، و اینکه فرموده‌اند که هر عملی ثوابش در قرآن است جز نماز شب که ثواب آن بیان نشده است از جهت بزرگی آن

۳۰ - در حدیث است قرآنی در دریا افتاد و جز آیه : الا الي الله تصير الامور ، همه‌اش از بین رفت وجه اختصاص این آیه بعدم محو چیست

۳۱ - سؤال از معنی اتساع احادیث که در حدیث است : ذاك سلمان المحمدي ان سلمان منا اهل البيت كان يقول للناس هربتم من القرآن الي الاحاديث ، تا اینکه میفرماید : و هربتم الي الاحاديث التي اتسعت عليكم

۳۲ - در حدیث از پنج نفس مقدس به شمس و قمر و زهره و فرقدان تعبیر آورده‌اند وجه اختصاص این اسماء چیست

۳۳ - سؤال از معنی حدیثی که فرموده‌اند درختی است که اسم هر بنده روی برگی از آن است و وقتی که اجلس برسد آن برگ در دامن ملك الموت میافتد و جانش را میگیرد

۳۴ - در حدیث شریف است : الائمة من آل محمد عليهم السلام اولياؤه المقربون و امره بين الكاف و النون ، مراد از امر بین کاف و نون چیست

۳۵ - در حدیث است که برای خداوند چهار هزار اسم است و در حدیث دیگر فرموده‌اند نود و نه اسم است وجه جمع بین آنها چیست

۳۶ - سؤال از معنی و علت اینکه در حدیث میفرمایند : ان الله عز و جل یقسم من خلقه بما شاء و لیس لخلقه ان یقسموا الا به عز و جل

۳۷ - اینکه بمقداد فرمودند : لو عرض صبرک علی سلمان لکفر ، با افضلیت سلمان نسبت بمقداد منافات دارد

۳۸ - از معنی پنج جزء در فرمایش پیغمبر : لیس من امام یمضی الا و اوتی الذی من بعده مثل الاول و زیاده خمسة اجزاء

۳۹ - از معنی حدیث : القرآن کله ظاهره تقریع و باطنه تقریب

۴۰ - از وجه جمع بین اخبار وارده در اطفال و کسانی که حجت بر ایشان قائم نشده با اینکه فرموده‌اند : اولاد المشرکین مع آبائهم فی النار و اولاد المسلمین مع آبائهم فی الجنة

- رساله - در جواب عباسقلی میرزا از مسائل زیر :

۱ - دلیل عقلي و شرعي و حکمي بر قرائت سوره روم و عنکبوت در شب بیست و سوم شهر رمضان چیست و وجه مناسبت و اختصاص این دو سوره چیست

۲ - ملئکه چهارگانه کدامیک اشرفند و کدامیک اخس

۳ - تکبیرات ثلثه بعد از نوافل و سایر نمازهای مندوبه جایز است یا نه

- رساله - در جواب عبدالحسین اصفهانی از مسائل زیر :

۱ - سؤال از معنی اینکه فرمودند بنا بود ظهور در سنه هفتاد باشد بعد بدا شد

۲ - بیان مراد از خوردن آدم (ع) از شجره و عصیان او و اینکه خداوند میفرماید خواستم و کردند مراد عصیان شرعی است یا کونی

۳ - سؤال از تعلیم دعائی جهت وسعت و عزت

- رساله - در جواب حاج عبدالحمید شیشه از دو مسئله زیر :

۱ - از کیفیت اصلاح نفس و سیر سالک بسوی خداوند

۲ - از کیفیت استخراج ملئکه از اسماء موضوعه در الواح

- رساله - در جواب میرزا عبدالعلی هندی از مسائل زیر :

۱ - جسم ظاهری دنیوی امام علیه السلام متلاشی میشود یا نه

۲ - در حدیث است هر که چهل جمعه متصل غسل نماید بدن او از تلاشی محفوظ میماند پس میبایست انبیاء بدنشان نپوسد چون در این باب جد دارند

۳ - ملك الموت چه چیز قبض میفرماید روح فقط یا روح با جسم اگر با جسم است جسم برزخی است یا اخروی

۴ - ملك نقاله چه چیز میت را نقل میکند

۵ - معنی این اخبار را بفرمائید : شیعتنا منا خلقوا من فاضل طینتنا ، و : شیعتنا منا كشعاع الشمس من الشمس

۶ - در عید غدیر و نهم ربیع الاول که گناه بر شیعه نمی نویسند یعنی چه

۷ - زنی در اول سال بلوغ در ماه مبارک از روی جهالت آب خورده در این ایام متذکر شده و از همه جهت ضعیف البینه است چه بکند

- رساله - در جواب آقا عبدالله بهبهانی از مسائل زیر :

۱ - سؤال از وحدت ناطق

۲ - تقلید اعلم واجب است یا نه

۳ - مقصود از قرای ظاهره نوع علما و رواتند یا قطب و مرکز

۴ - حکم ظاهری با حکم اولی در موضوع وحدت ناطق فرق دارد یا نه

۵ - جسد انبیاء و مؤمنین در قبر میپوسد یا نه

۶ - سؤال از تأویل آیه : لاتدخلوا من باب واحد

۷ - معرفت کامل واجب است یا نه

۸ - ضروریات اربعه میزان معرفت کامل میباشند یا نه

- رساله - در جواب آخوند ملا علی اسکوئی (ملحق) این رساله بنام اسکوئی نیز معروف است .

از مسائل زیر :

۱ - از شرح فرمایشی از شیخ مرحوم (اع) در شرح الزیارة در باب معراج

۲ - از بیان وجه تردد در قول خداوند : ماترددت في شیء انا فاعله كترددی في قبض روح عبدي المؤمن

۳ - از وجه تعدد عوالم و آدمیین که در اخبار میفرمایند

۴ - سؤال از تفسیر ظاهر و ظاهر ظاهر و باطن آیات وارده در ذی‌القرنین

۵ - معنی : انا المرئي و المسمع ، چیست

۶ - علت چه بود که سلیمان ندانست آنچه مورچه دانست و موسی (ع) ندانست آنچه خضر (ع) دانست

۷ - حواس خمسہ باطنه و خواص و افعال و صفت ادراک آنها را مفصلاً بیان فرمائید

۸ - سؤال از وجه تردد در فرمایش امام (ع) : صوموا الدهر الا العیدین لان الحسین علیه السلام قتل في يوم الجمعة او الاثنين ، و اشاره باسرار آن هم بفرمائید

۹ - سؤال از وجه تناقض بین : ثالث الثلث و ثالث اثین ، در عبارت لوامع الحسینیة

۱۰ - سؤال از معنی فرمایش امام علیه السلام در باب غدیر : یرفع القلم ثلاثة ايام من اعمال الناس و افعالهم

۱۱ - سؤال از عدد کبیر و صغیر و وسیط و فرق بین آنها

۱۲ - سؤال از زبر و بینه و فرق آنها

۱۳ - سؤال از معنی فرمایش سید مرحوم (اع) در رساله سیر و سلوک در ترقی آحاد بسوی عشرات و همچنین بسوی مات و الوف و وجه ترقی عشرات بسوی آحاد

۱۴ - کسی که حضرت امیر علیه السلام در حال رکوع خاتم خود را باو عطا فرمودند سائل بود یا ملک

۱۵ - سؤال از معنی فرمایش سید مرحوم (اع) : مادة الحمد بیان الشكل المربع و صورته شکل المثلث

۱۶ - سؤال از ترکیب نحوی : الحمام یوم و یوم لا ، یكثر اللحم

۱۷ - سؤال از معنی آیه : فاضرب بعصاك الحجر فانفجرت منه اثنتا عشرة

۱۸ - سؤال از آیه : و لقد ارسلنا رسلا من قبلك منهم من قصصنا عليك و منهم من لم نقصص ، مفهوم میشود که بعد از آن حضرت هم انبیائی میآیند و حال آنکه فرموده است : لا نبي بعدي

۱۹ - سؤال از معنی فرمایش شیخ (اع) در سلسله طولیه در کون و شرع و فرمایش مرحوم آقا (اع) در شرع

۲۰ - اگر زید از عمرو نماز و روزه خرید و عمرو قادر نشد که بجا بیاورد میتواند بجای آن نماز و روزه چیزی عوض دهد

۲۱ - سؤال از شرح فرمایش مرحوم آقا اعلي الله مقامه در اول جامع : و ان الحاكم لا بد و ان يكون مشهودا محسوسا يقوم مقام الله في خلقه ، الخ

- رساله - در جواب آقا میرعلی زنوزی از مسائل زیر :

۱ - سلسله طولیه در شرع و کون و امکان همه است یا در شرع و کون است یا در شرع تنها

۲ - فرق بین اثر و مؤثر و قطب و دایره چیست

۳ - معنی کون و شرع چیست

۴ - حقیقت سلسله طولیه چیست

۵ - چرا مشایخ (اع) مشیت را از جمله مراتب ثمانیه نشمرده‌اند

۶ - چرا مراتب هشت است نه کمتر نه بیشتر

۷ - در این ایام عمل برساله جامع و هدایة العوام جایز است ، یا واجب است فحص از کسی که اهل باشد برای روایت

۸ - حد فحص چه اندازه است

- رساله - در جواب آقا ملا علی طالقانی از مسائل زیر :

۱ - از اثبات وجود افلاك بدليل عقل و نقل

۲ - از اقامه دلیل بر اثبات تعدد افلاك

۳ - استفسار از دلیل بر حرکت افلاك

۴ - از اثبات سکون ارض

۵ - استفسار از حقیقت کلفی که در قمر مشاهده میشود

۶ - از شرح حدیث : حق علی الله ان یدخل الضلال الجنة لان الناطق یموت و الصامت لا ینطق

- رساله - در جواب آقا شیخ علی اکبر ملایری از دو مسئله زیر :

۱ - سؤال از حدیثی در تسمیه امام علیه السلام

۲ - سؤال از معنی : تناکحوا تناسلوا فانی اباهی بکم یوم القیمة و لو بالسقط

- رساله - در جواب حاج علی محمد نراقی از مسائل زیر :

۱ - از حقیقت یأجوج و مأجوج و ظاهر و باطن و تفسیر و تأویل آنها

۲ - از معنی ظاهر و باطن و تأویل فرمایش امام علیه السلام : حرمة القرآن علی الله کحرمة الوالد علی ولده

۳ - در سجده عزائم استقبال و طهارت شرطند یا نه

- (کشکول

در سه مجلد و بطوری که در اول آن مرقوم فرموده‌اند همه آنچه در آن است از مجربات نیست و مقصود یادداشت بوده و بفارسی یا عربی مرقوم فرموده‌اند

جلد اول - مطالب و اخبار و حکایات

جلد دوم - مسمی به روضه اشعار و احادیث

جلد سوم - در مطالب علمی

- ۹۲۰۰ بیت تقریباً (حجم هر جلد جداگانه بترتیب ۲۸۰۰ ، ۱۴۰۰ و ۵۰۰۰ بیت تقریباً)

- لؤلؤ منثور -

کشکول مانندی است که در آن اخبار و اشعار فارسی و عربی و حکایات نقل فرموده‌اند در ۱۷۰ بیت تقریباً

- رساله - در جواب آقا محمد همدانی از مسائل زیر :

۱ - سؤال از شرح حقیقت انسان

۲ - سؤال از شرح ثواب و عقاب که آیا باین بدن عرضی میرسد یا ببدن اصلی و مشکلاتی که در این موضوع داشته

۳ - سؤال از معنی فرمایش شیخ مرحوم (اع) در تحقیق معراج

۴ - سؤال از معنی لفظ معاد

۵ - تقلید مرحوم آقا اعلی الله مقامه را در فروع اذن میفرمائید یا نه

۶ - لفظ آغا را چرا با غین مینویسند و حال آنکه مشهور با قاف است

- رساله - در جواب آقا شیخ محمد طالقانی از مسائل زیر :

۱ - استفسار از فرمایش سید مرحوم اعلی الله مقامه که فرموده‌اند در آیه : فاذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون ، واوی که در کن مستتر است دارای شهادت حضرت حسین علیه السلام است در تکوین و تشریح

۲ - چرا خداوند در آیه : و اذ اخذ ربك من بني آدم ، نفرمود آدم و بنی آدم فرمود و فرق ظهورهم و ذریتهم در این آیه چیست

۳ - مراد از شهدنا در آیه فوق چیست

۴ - چرا در سوره قل اعوذ بعد از رب الناس ، اله الناس ذکر شده و حال آنکه الوهیت بر ربوبیت مقدم است

۵ - چرا خداوند در بعضی آیات مثل : لا اله الا هو الحي القيوم ، نفی و اثبات فرموده و در آیه : هو الله الخالق، اختصار فرموده

۶ - اسم الله مقدم است بر جميع اسماء خداوند چرا در سوره توحيد قل بر هو مقدم شده و هو بر الله مقدم شده

۷ - در قرآن يك جا ميفرمايد : شهد الله انه لا اله الا هو ، و جاي ديگر ميفرمايد : الم الله لا اله الا هو ، و سائل چندين آيه ديگر از همين قبيل در توحيد ذكر کرده و سؤال از فرق بين آيات نموده

۸ - تطبيق : الله نور السموات و الارض ، با : في السماء اله و في الارض اله ، و : الله الذي له ما في السموات و ما في الارض ، و : فورد السموات و الارض ، بچه صورت است

۹ - معني تبديل ارض و غير ارض در آيه مبارکه چيست : يوم تبديل الارض غير الارض

۱۰ - بالاتر از مقام فؤاد چه مقامي است

۱۱ - سؤال از اينکه امر در دست کيست

۱۲ - خواهش اذن بجهة ختمي

- رساله - در جواب آقا محمد بنابي از مسائل زير :

۱ - کلمه که امام زمان عجل الله فرجه در وقت ظهور ميفرمايند و اصحاب متحمل نميشوند سرکار ميدانيد يا نه

۲ - بين حديث و سنت و روايت و خبر و اثر فرقي هست يا نه و اين کلمات در عالم تکوين با چه تطبيق ميشوند

۳ - اگر کسي با يکي از اصحاب مرحوم آقا (اع) مخالفت کند ولي نسبت بعالم رباني اظهار اطاعت کند تکليف در سلوک با او چيست

- رساله - در جواب آقا محمداقر همداني از مسائل زير :

۱ - سؤال از معرفت حق و باطل در اين سلسله

۲ - سؤال از مسئله از جفر که سيد مرحوم اعلي الله مقامه از لفظ ولي الله اسم و لقب و کنيه حضرت امير عليه السلام را استخراج فرموده‌اند

۳ - در احکام شرعيه تقليد از مرحوم آقا (اع) جايز است يا نه

(جواب محمدحسن خان خبيرالملك در خبيرالملك گذشت)

– رساله – در جواب ميرزا محمدحسن همداني از مسائل زير :

۱ – سؤال از معني کون و شرع و علت اختلاف احکام آنها

۲ – اينکه فرموده‌اند : فرأيتك ظاهرا في كل شئ ، مختص نظر تکويني است يا در شرع هم جاري است

۳ – سالکين محدودند و قري هم محدود : و کل شئ لايتجاوز ما وراء مبدئه ، چگونه محدود در غير خود سائر شود و از خود خارج نميشود با اينکه فرمود : سيروا فيها ليالي و اياما آمنين

۴ – بفرمائيد اقسام سير در قري چند است و هر کسي اهل کدام سير است

۵ – فرموده‌اند : ما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه ، پس بايد مولود کريم بصورت معادن باشد و کاملا موجود باشد قبل التدبير چرا حجر حيواني را افضل گرفته‌اند با اينکه معدني لباسي مناسب است

۶ – نافله رواتب را بطريق صلوة عسر ميتوان خواند يا نه

۷ – كيفيت سهلي در اثبات روح توتيا و كيفيت القاء آن بر زهره که رتبه شمسييت حاصل شود ان شاء الله بيان فرمائيد

– رساله – در جواب محمدحسين خان فرزند محمدابراهيم خان ميرپنج از مسائل زير:

۱ – روزي که حضرت امير عليه السلام فرمودند : سلوني قبل ان تفقدوني ، سعد وقاص سؤال کرد که چند موي در سر و ريش دارد چرا جواب حضرت با سؤال سعد مطابق نبود

۲ – اوامر تعبدي که از حضرت رسول صلي الله عليه و آله صادر شده از آنها دليل بايد خواست يا خير

۳ – اگر امام عليه السلام قبل از خلقتش در دنيا امام است نبايد کارهاي ديگران از او سربزند و حال آنکه ميگويند حضرت سيدشهداء عليه السلام موقعي که طفل بودند در دامن حضرت پيغمبر (ص) بول نمودند اگر اقتضاي طفوليت اين است پس امامت هم کسبا و متدرجا حاصل شده

۴ – بول حضرت پاك بوده است يا خير

۵ – حضرت سيدالشهداء (ع) در زمان ظهور قائم عجل الله فرجه که رجعت ميفرمايند مطيعند يا مطاع

– رساله – در جواب نواب ميرزا محمدصادق يزدي از مسائل زير :

۱ - از معنی حدیث شریف که اعرابی آمد نزد پیغمبر صلی الله علیه و آله و عرض کرد : طمش طاح فغادر شبلا لمن النشب فقال صلی الله علیه و آله للشبل ممیطا ، الخ

۲ - سؤال از شرح فقره دعای مروی در مهج الدعوات : و بكل اسم هو لك انزلته في كتابك او اثبته في قلوب الصافین، الی قوله: مقرة بالعبودية

- رساله - در جواب حاج امیر محمدعلی رفسنجانی از مسائل زیر:

۱ - سؤال از شرح فقره دعای سحر: و لان ادخلتني النار لاخبرن اهل النار بحبي لك ، و فقره آخر موهم این است که امام علیه السلام شکایت خداوند را باهل نار میکند

۲ - در وقت ذبح میشود اکتفا باسمی از اسماء خدا بسایر لغات نمود

۳ - ائمه علیهم السلام که اسماء خدایند میشود نام آنها را در وقت ذبح عوض اسم خداوند برد و جایز است و ذبیحه حلال است یا نه

- رساله دیگر - در جواب حاج امیر محمدعلی رفسنجانی از دو مسئله زیر :

۱ - سؤال از وجه جمع بین بعض آیات مثل : فسبح باسم ربك العظيم ، که دلالت میکند بر اینکه تسبیح خدا را بواسطه اسماء باید نمود و آیات دیگر مثل : سبح اسم ربك الاعلی، که در آنها امر به تسبیح نفس اسم شده است و حال اینکه اسم غیر از مسمی است: و قضي ربك الاتعبدوا الا اياه

۲ - علت تسویه حد زنا در زانی و زانیه چیست

(رساله جواب محمدعلی ناظم الشریعه در ناظم الشریعه ذکر می شود)

- رساله - در جواب مستشار الوزاره در اختراع خط جدید و حکمتهائی که باید در آن ملاحظه شود

- رساله - در علم منطق

- رساله - در جواب میرزا محمدعلی نوری ناظم الشریعه از مسائل زیر :

۱ - سؤال از مدرک مفوض بودن امر خلق و حیوة و رزق و موت بملئکه اربعه و انبیاء اربعه علیهم السلام که احیاء هستند از اخبار و آیات

۲ - سؤال از بعض مسائل وقف

- رساله - در جواب یکی از اهل همدان

که بامر مرحوم آقا اعلي الله مقامه نوشته‌اند مشتمل بر چند سؤال :

۱ - در حدیث است : ان الله اذا اراد بعد خيرا نکت في قلبه نکتة من نور و فتح مسامع قلبه ، الخ و خداوند میفرماید : فمن یرد الله ان یهدیه یشرح صدره للاسلام ، این حدیث و آیه منافی اختیار است

۲ - اگر شخص بسوء اختیار خود مخذول بشود باید بکلی مأیوس باشد یا راهی برای نجات او هست

۳ - در آیه : و من یضلل الله فلا هادي له ، مراد این است که هدایت نمیشود یا اینکه هادی جز خداوند نیست

۴ - انکار و اورادی که معروف بذکر خفی و جلی است مداومت بر آنها چگونه است و اذن مرشد یا عالم شرط است یا نه

۵ - اهل باطل چطور در اثر ریاضات تصرف در خیالات میکنند و از اخبار آینده خبر میدهند

۶ - خداوند که خلق نکرده مگر برحمت و مؤثر جمیع خلق است چرا خلق بعضی سعید شدند بعضی شقی مؤثر يك و اثر دو یعنی چه 7 - چطور بود یزید علیه اللعنه نتوانست نماز غفیله که حضرت سجاد علیه السلام باو تعلیم فرمودند بجا بیاورد

- رساله - در جواب سائلي در شرح آیه : يا آدم اسكن انت و زوجك الجنة ، و خبر فطرس

- رساله - در جواب بعضی اخوان از مسائل زیر :

۱ - ابوبن شرعیین متصلین آیا مراد از اب متصل امام منتظر (ع) یا نایب او است و آیا مراد از ام چیست و آیا در این زمان ما مکلف بمعرفت آن دو و معرفت برادر بزرگتر و اخوان ثقه هستیم

۲ - سؤال از حقیقت ظاهر و ظاهر ظاهر و باطن ظاهر و تأویل آن و باطن باطن و تأویل آن و باطن تأویل

۳ - خواهش ادعیه و انکاری بجهت اصلاح دین و دنیا و آخرت

- یادداشت‌هایی در ذکر بعضی منامات که در طول عمر خود دیده بودند

- رساله - در جواب یکی از اصداق از مسائل زیر :

۱ - غلام به زنی که صاحب او است محرم است یا نه

۲ - آب مغصوب را غاصب و غیر غاصب در وضوء و غسل میتوانند استعمال بکنند یا نه

۳ - سؤال از احکام زمین مغصوب

۴ و ۵ - حمامهایی که با آب روان آب میشود و یحتمل که صاحب آن یا مستأجر راضی نباشد در غسل و وضوء میتوان استعمال نمود

۶ - شخصی چشمه جاری کرده صد قصب آن را برای مصرف منازل وقف کرده حال منازل زیاده شده و صاحبان چشمه میگویند بر آنها ضرر دارد و راضی نیستند ، از حوضها که در این منازل است و از این آب پر میشوند میتوان در غسل و وضوء استعمال کرد یا نه و بعضی از صاحبان منازل از بعضی صاحبان آب اذنی گرفته‌اند اربابان آب بعد از مردن آن صاحبان آب بسا راضی نباشند استعمال میتوان نمود یا خیر

۷ - برای ابدان بالاتر از بدن ظاهری از حس مشترك تا فؤاد هنگام نماز هر يك را عملي هست که باید عمل نمایند یا خیر

۸ - نقیب و نجیب در مقام شخصیت ظاهر باید مطلع بر جزئیات باشند یا نه

۹ - اطلاع نقبا و نجبا بر زیردستان آیا مانند اطلاع اناسی بر حیوانات است یا فوق آن است

۱۰ - آیا این اعتقاد صحیح است که گاهی ممکن است ارکان امر خود را از نقبا و نجبا ظاهر کنند گاهی امام گاهی پیغمبر

۱۱ - مردم امروز در کدام قریه سیر میکنند و آیا میشود که در زمان غیبت نایب امام ظاهر شود و جهاد بشمشیر نماید و باید اطاعت کرد یا خیر

۱۲ - از فرمایش حضرت امیر علیه السلام که میفرماید ظاهر میشوم در صور هر طور که بخواهم میتوان استدلال بر امامت مطلقه نمود یا خیر

۱۳ - نقره که بمقام اکسیریت رسیده از طلائی که نرسیده اشرف است یا نه و اگر اشرف باشد بر این

قیاس میتوان گفت که قطب نقبا از نبی که بر نفس خود مبعوث است اشرف است

۱۴ - در اغلب رسائل میفرمائید دعا مستجاب نمیشود مگر از راه ، جان نثار هنگام دعا بزرگان و انبیاء و ائمه علیهم السلام را شفیع قرار میدهم و باز مستجاب نمیشود علت چیست

۱۵ - از فرمایشات بزرگان همچو فهمیده‌ام که مقصود از خلقت خلق جز عبادت نیست و عبادت معرفت است و آن شناختن خداوند و پیغمبر و ائمه (ص) و شیعیان ایشان است و عبادت حاصل نمیشود جز با دوستی دوستان و دشمنی دشمنان ایشان

۱۶ - از فرمایشات چنین فهمیده‌ام که در جمیع عوالم شیعیان واسطگان بین ما و ائمه و پیغمبر (ص) هستند و معرفت ایشان بنورانیت معرفت آنهاست و راهی دیگر نیست

۱۷ - سؤال از اینکه جمیع صفات ائمه و پیغمبر (ص) مظهر دارد آیا عصمت هم در جمیع عوالم حتی عالم اعراض مظهر دارد یا نه و خطا و سهو منافی با عصمت است یا خیر

۱۸ - نماز اشرف عبادات است آیا در جمیع عوالم باید رو بصفات الله نماید و خدا را عبادت نماید حتی ظاهر عرضی یا خیر

۱۹ - مطلقات ملك ظهوري جز در مقیدات دارند یا نه

۲۰ - می‌بینیم بعضی را که در همه چیز آنها را بر خود مقدم دانسته بودم بعد از پنجاه شصت سال لغزیده‌اند وقتی که آنها را خداوند حفظ ننموده فدوی جان نثار بطریق اولی قابل حفظ نیست الی آخر عبارته

۲۱ - گاهی حرارتی دارم و مراقبت اعمال شرعی را ظاهراً و باطناً دارم گاهی هم چنان اعراض دارم که از هیچ خلاف اکراه ندارم و هر چه عزم بمراقبت مینمایم پس میروم چاره این درد چیست آیا باین راضی باشم و بگویم در قبض و بسطم یا اینها گول زدن شیطان است .

- رساله - در جواب بعضی اهل همدان از مسائل زیر :

۱ - وجه تسمیه اول و ثانی به ابوالفصیل و حبتر چیست

۲ - سفر برای صید لهُو حرام است یا خیر

۳ - سؤال از سر افزودن دو رکعت بر نمازهای پنجگانه که چرا در صلوة صبح و مغرب تخلف میکند

۴ - رمزی که شیخ مرحوم (اع) در شرح شجره مبارکه میفرمایند مراد چیست و اسم آن شجره بفارسی کدام است

۵ - در حدیث است زائد الخلقه و ناقص الخلقه قبول ولایت نمی‌نمایند حال اگر اظهار ولایت نمودند

تصدیقشان باید کرد یا تکذیب

۶ - سؤال از معنی وحدت ناطق و مقصود از آن و برهان آن و اینکه امروز که ناطق است

۷ - آیا بر علما جایز است که آنچه از اخبار می‌فهمند عمل کنند و فتوی دهند یا باید از يك نفر روایت کنند اگر جایز است پس وحدت ناطق چه معنی دارد

- رساله - در جواب بعضی از دوستان در جمع اخبار رزق و رفع تعارض بین آنها

- رساله - در جواب بعضی دوستان از مسائل زیر :

۱ - در اخبار بسیار ما و شیعیان ما فرموده‌اند ، سادات در کدام مندرجند در نحن یا در شیعتنا

۲ - طینت سادات با طینت شیعه فرق دارد یا خیر

۳ - سؤال از معنی : کفر من هذه الامة عشرة ، تا : و منها ناکح البهيمه

۴ - سؤال از معنی حدیث : الشيعة ثلاث ، تا آنکه فرمود : من استأكل بنا افتقر ، معنی افتقر چیست و هر سه فرقه شیعه باشند تعجب است

۵ - اینکه در يك عصر دو امام نیست مگر اینکه یکی صامت است این مخصوص باین امت و مقام امامت است یا در امم دیگر و غیر معصومین هم جاری است

- رساله - در جواب بعضی اخوان از مسائل زیر :

۱ - انسان عاقل بعد از شناختن حجت عصر راهی و سبیلی باید ببیند یا بمعرفت او قناعت کند

۲ - خداوند برای هر عملی اثری قرار داده برای طاعت اثری است و برای معصیت اثری چه نوع عمل باید کرد که مقرب حضرت سلطان شد

۳ - برای نور مبدء هست برای ظلمت هم مبدء هست یا نه اگر باشد دو مبدء لازم می‌آید و باید لامحاله یکی بر دیگری مقدم باشد مشروحا بیان فرمائید

- (ملحق) رساله در آداب و رسوم و حکم و علوم که فقط مختصری از آن نوشته شده

- رساله - در جواب از شبهه که وارد آمده بود در باب فرمایش حضرت باقر (ع) که فرمود کشتند
جدم را طوري که رسول خدا صلي الله عليه و آله نهي فرموده بود که کلاب را اينطور بکشند

- رساله - در جواب بعضی اخوان شیراز (ملحق) در اصل بعضی اخوان تبریز فرموده‌اند.

از مسائل زیر :

- ۱ - با وجود آنکه جن در حس مشترك مأوي دارد چگونه در اجساد دنيوي تصرف میکند
- ۲ - بعضي نقل میکنند جن سنگ میاندازد یا بشکل گربه میشود یا آدم را میبرد صحیح است یا نه
- ۳ - در ظهور دولت حق در کتب ذکر شده که با توپ و تفنگ قتال میشود آنوقت این توپ و تفنگها چه میشود و آیا کارگر نیستند و چگونه چنین چیزی میشود .

- رساله - در جواب یکی از اجلاء از اهل مراغه از مسائل زیر :

- ۱ - مشهور است که بعد از نماز و در ختم مجالس روضه زیارت صاحب‌الزمان علیه السلام را بر زیارت حضرت رضا علیه السلام مقدم میدارید و در زمان مشایخ این عادت نبوده
- ۲ - میگویند شیخیه رفع صوت را مختص باذان اعلام میدانند نه اذان نماز
- ۳ - میگویند امر تجوید و قرائت را این طایفه سهل میگیرند فتوای سرکار چیست
- ۴ - میگویند اصول دین را چهار می‌شمرید
- ۵ - در نماز اقتدا به بالاسریه جایز است یا نه

۶ - اگر کسی شما را از نقبا و نجبا بشمرد درباره او چه میفرمائید مرحوم آقا (اع) که از چنین کسانی تبری فرموده‌اند

۷ - کسی که در امور شرعیه از شما تقلید نکند مؤمن است یا نه

۸ - چه میفرمائید در این حدیث که فرمود : ان الكعبة لها اربعة ارکان ، الخ و علت اربعیت کلماتی که بنای اسلام بر آن گذاشته شده چیست و معنای آن چیست

۹ - در کلمه توحید چرا فقط حروف الف و لام و هاء است و چرا ۲۱ حرف است و استثناء را برای چه آورده‌اند و فرق بین لا اله الا الله و لا اله الا هو چیست و معنی ظاهر کلمه توحید و ظاهر ظاهر و باطن و باطن باطن و تأویل آن چیست و معنی اینکه میگویند لا اله الا الله منطبق بر جمیع مراتب توحید است

۱۰ - بعض اخبار مثل خبر اخراج عظام یوسف (ع) دلالت بر بقاء اجساد انبیاء دارند و بعضی دلالت دارند که جثه نبی و وصی بیش از سه روز در زمین نمیماند وجه جمع چیست

۱۱ - معنی این حدیث چیست که شخصی از قبر حضرت موسی (ع) سؤال میکند میفرماید : عند الطريق الاعظم عند الکثیر الاحمر

۱۲ - دلیل افضلیت ائمه بر انبیاء علیهم السلام از قرآن چیست

۱۳ - مؤمن افضل است یا ملئکه.

۱۴ - چرا امیرالمؤمنین علیه السلام امر بقتل کفار و قطع قرآن و تخریب آن و هتک حرمت آن فرمود با آنکه آن یکی از دو ثقل است و معنی فرمایش ایشان: انا کتاب الله الناطق، چیست.

۱۵ - در رأس این مائة مجدد کیست.

۱۶ - معنی این کلمه چیست که ذوالجناح در روز عاشوراء گفت : الظلیمة الظلیمة من امة قتلت ابن بنت نبیها.

برای اطلاعات بیشتر به کتاب الفهرست مرحوم آقای حاج ابوالقاسم خان ابراهیمی اعلی الله مقامه مراجعه کنید.